

Herderlijke brief
bij gelegenheid van het ‘Jaar van het geloof’

Mgr. Javier Echevarría

Prelaat van het Opus Dei

Rome, 29 september 2012

Copyright © Prælatūra Sanctæ Crucis et Operis Dei

Niets uit deze uitgave mag, geheel of gedeeltelijk, openbaar gemaakt worden, zonder uitdrukkelijke toestemming van de houder van het auteursrecht

Geliefden: moge Jezus jullie behoeden!

1. We hebben allen met vreugde kennis genomen van de apostolische Brief *Porta fidei* waarin de paus ons het *Jaar van het geloof* heeft aangekondigd. Benedictus XVI heeft zich geen moeite gespaard om de fundamentele boodschap van het evangelie toegankelijk te maken in een taal die voor de mensen van de 21ste eeuw te begrijpen is. En in deze lijn heeft hij ter gelegenheid van het Tweede Vaticaans Concilie dat vijftig jaar geleden is begonnen, op 11 oktober 2011 een *Jaar van het geloof* afgekondigd. Dit zal aanstaande 11 oktober aanvangen en op 24 november 2013, op het hoogfeest van Christus Koning, eindigen. Het begin van dit jaar valt bovendien samen met de twintigste verjaardag van de Apostolische Constitutie *Fidei depósitum*, waarmee de zalige Johannes Paulus II de publicatie van de *Catechismus van de Katholieke Kerk* afkondigde, een catechismus die van buitengewoon belang is voor de persoonlijke vorming en voor de catechese die we voortdurend in alle kringen moeten geven.

Het *Jaar van het geloof* is daarmee als een nieuwe oproep aan alle kinderen van de Kerk om ons terdege bewust te zijn van ons geloof, het beter te kennen en trouw in praktijk te brengen. Het is tegelijk een oproep om ons in te zetten het geloof te verspreiden en de inhoud ervan, met het getuigenis van ons woord en ons voorbeeld, te verspreiden onder de ontelbare hoeveelheid mensen die Christus niet kennen of niet met hem omgaan.

De heilige Vader betreurt het dat een groot aantal christenen – ook onder degenen die zich katholiek noemen – **zich eerder zorgen maken over de sociale, culturele en politieke consequenties van hun engagement en daarbij denken dat het geloof een evidente vooronderstelling is van het leven in gemeenschap. Doch deze vooronderstelling is er niet meer en wordt dikwijls zelfs ontkend. Terwijl men in het verleden een eenheid scheppende culturele structuur kon onderkennen, die in zijn geloofsinhoud en de waarden die erdoor geïnspireerd zijn, wijd erkend was, lijkt dit vandaag in grote sectoren van de maatschappij niet meer het geval te zijn, omwille van de diepe geloofscrisis waardoor vele personen getroffen zijn.**¹

Deze overwegingen zijn niet nieuw. Hoe paradoxaal het ook mag klinken, al vanaf het moment waarop het Tweede Vaticaans Concilie werd afgesloten voorzag men het gevaar dat het

---

1. BENEDICTUS XVI, Apostolische Brief *Porta Fidei*, 11-10-2011, nr. 2.

enthousiasme dat door het concilie was opgewekt in brede sectoren van de Kerk slechts bij louter woorden zou blijven, zonder het leven van de gelovigen diepgaand te beïnvloeden; en dat zelfs vanwege verkeerde interpretaties en toepassingen van de concilieteksten, de echt christelijke geest uiteindelijk op een onjuiste manier zou worden aangepast aan de geest van de wereld, in plaats van de wereld te verheffen naar de bovennatuurlijke orde.

2. Degenen onder ons die deze tijden hebben meegemaakt, herinneren zich hoe Paulus VI, toen het concilie eenmaal afgesloten was, vaak uiting gaf aan zijn droefheid over de grote crisis van het geloof, de discipline, de liturgie en de gehoorzaamheid waardoor deze sectoren van de Kerk bedreigd werden. De heilige Jozefmaria heeft die bezorgdheid van de heilige Vader vertolkt en in een brief die hij vlak voor de sluiting van het concilie aan zijn kinderen richtte, schreef hij: *Jullie weten met wat voor een liefde ik deze jaren het werk van het concilie heb gevolgd, hoe ik eraan heb meegewerkt met mijn gebed en meer dan eens met mijn persoonlijk werk. Jullie weten ook van mijn wens om trouw te zijn en dat ook jullie trouw zijn aan de beslissingen van de kerkelijke hiërarchie en wel tot in de kleinste details, waarbij we niet langer als ondergeschikten van een gezag handelen, maar met de vroomheid van kinderen, met de liefde van wie zich ledematen van het Lichaam van Christus voelen en dat ook zijn.*

Evenmin heb ik mijn verdriet voor jullie verborgen gehouden toen ik het gedrag zag van degenen die het concilie niet als een plechtige handeling van het leven van de Kerk hebben beleefd, noch als een uiting van het bovennatuurlijk handelen van de heilige Geest, maar als een gelegenheid tot persoonlijke bevestiging en een kans om hun eigen mening te laten gelden of, erger nog, om de Kerk kwaad te doen.

Het concilie loopt ten einde: al verscheidene malen is aangekondigd dat dit de laatste sessie zal zijn. Wanneer de brief die ik jullie nu schrijf jullie bereikt, zal het postconciliaire tijdperk al zijn aangebroken en mijn hart is nu al bevreesd bij de gedachte dat die tijd tot nieuwe wonden in het Lichaam van de Kerk zal leiden.

De jaren die op een concilie volgen zijn altijd belangrijke jaren die een grote volgzaamheid vereisen om de besluiten die zijn genomen toe te passen; die ook sterkte in het geloof vereisen, een bovennatuurlijke geest, liefde tot God en tot de Kerk van God en trouw aan de bisschop van Rome.²

Er was niet het minste spoor van pessimisme in de heilige Jozefmaria wanneer hij zo sprak. Hij wilde benadrukken dat er, toen en in alle omstandigheden, vrouwen en mannen van geloof nodig zijn.

3. Ondanks de inspanningen van het Leergezag in de afgelopen vijftig jaar en het trouwe getuigenis van een groot aantal personen, waarbij het niet heeft ontbroken aan heiligen, heeft de verwarring zich over de hele wereld verspreid. De paus schrijft: **We kunnen niet accepteren dat het zout zijn kracht verliest en het licht verborgen wordt gehouden (vgl. Mt. 5, 13-16). Ook de mens van vandaag kan opnieuw de behoefte voelen om, zoals de Samaritaanse, naar de put te gaan om naar Jezus te luisteren. Hij nodigt ertoe uit om in Hem te geloven en uit zijn bron van levend water te putten (vgl. Joh. 4, 14). Wij moeten weer de smaak te pakken krijgen om ons te voeden met Gods Woord dat trouw door de Kerk wordt doorgegeven, en met het Brood van het leven dat wordt aangereikt als steun voor allen die zijn leerlingen zijn (vgl. Joh. 6, 51). Het onderricht van Jezus weerklinkt immers ook in onze dagen met dezelfde kracht: ‘Werkt niet voor het voedsel dat vergaat, maar voor het voedsel dat blijft om eeuwig te leven’ (Joh. 6, 27).** De vraag die Hem gesteld werd door degenen die naar

---

2. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 24-10-1965*, nr. 4.

Hem luisterden, is ook voor ons vandaag nog dezelfde: ‘Welke werken moeten wij voor God verrichten?’ (Joh. 6, 28) Wij kennen het antwoord van Jezus: ‘Dit is het werk dat God van u vraagt: te geloven in Degene die Hij gezonden heeft’ (Joh. 6, 29). Geloven in Jezus Christus is dus de weg om definitief tot het heil te komen.³

4. Het *Jaar van het geloof* biedt ons een geweldige gelegenheid om ons te verdiepen in de goddelijke schat die we hebben ontvangen en om deze deugd met Gods genade te verspreiden in concentrische kringen die heel ver reiken. Er wordt ons een voortreffelijke kans geboden om een sterke impuls te geven aan de nieuwe evangelisatie die de wereld nodig heeft, te beginnen door zelf elke dag, met daden, een betere omgang met de drie Personen van de Drie-eenheid te hebben, waarbij we onze toevlucht nemen tot het geloof van Maria en Jozef. De heilige Jozefmaria keek vaak met bewondering naar hen, wat hem hielp om vooruit te gaan in zijn vereenzelviging met Christus, met de wil van God. Als we de zielen ertoe willen bewegen dichter tot God te naderen, moeten wij allereerst door ons leven als christenen tot hen spreken.

We weten dat onze Vader zijn ogen steeds weer op de apostelen en op de eerste christenen richtte. In de eerste Twaalf en in de eenvoudige gemeenschappen van mannen en vrouwen die Christus volgden, schitterde de zekerheid van hun geloof in Christus en zijn onderricht. Ze konden en wilden doordringen in de betekenis van de voetsporen van de Verlosser op de wegen van de mensheid. Het is niet overdreven te denken dat ze zich heel duidelijk de vele gelegenheden herinnerden waarbij Jezus de zieken, de lammen en ook henzelf met kracht opriep om met geloof naar Hem toe te komen, om met geloof te bidden of te vragen. Zo is het ook vanzelfsprekend dat ze die duidelijke, vaderlijke reprimande over hun gebrek aan geloof, vlak voordat ze uitgezonden werden om over de hele wereld uit te gaan om de blijde boodschap te brengen, stevig in hun geheugen gegrift hadden staan (vgl. *Mc.* 16, 14-15).

Het springt in het oog dat de eerste christenen zich ervan bewust waren – de vele getuigenissen die zij ons door hun gedrag hebben nagelaten zijn geweldig – dat ook zij vast in de genade van de hemel moesten geloven om de opdracht te kunnen vervullen, de leer van de Meester te verspreiden.

De eerste Twaalf en die broers en zussen van ons waren zich ervan bewust dat die deugd, die de Zoon van God van hen eiste, de weg opende naar de hoop dat het verlossingsplan in vervulling zou gaan. Tegelijkertijd werd hun liefde en dank jegens de Drie-ene God elke dag sterker en apostolischer, ze waren met andere woorden in staat om ook mensen van alle milieus en beroepen mee te trekken naar de waarheid.

5. Mijn dochters en zonen, iets dergelijks gebeurt ook nu omdat de middelen, zoals de heilige Jozefmaria ons herhaaldelijk heeft gezegd, dezelfde zijn: het evangelie – doorleefd! – en het kruisbeeld.

Laten we zonder ophouden verkondigen dat het herontdekken van de vreugde en de zekerheid van het geloof een verplichting is van de universele Kerk, van de gehele Kerk: het is dus niet alleen een taak van de geestelijken, maar van alle gelovigen. Natuurlijk moeten de geestelijken voorgaan met hun voorbeeld en hun aansporingen, zoals de paus in het *motu proprio* schrijft waarin hij deze speciale tijd in de Kerk heeft afgekondigd; maar hij nodigt verder iedereen uit om gehoor te geven aan de eis de schat van de prediking van Jezus Christus aan anderen door te geven.

---

3. BENEDICTUS XVI, apostolische Brief *Porta Fidei*, 11-10-2011, nr. 3.

4. Vgl. CONGREGATIE VOOR DE GELOOFSLEER, pastoraal schrijven, 6-1-2012, III, 3.

De Congregatie voor de Geloofsleer raadt de bisschoppen in een schrijven van 6 januari jl. aan om een pastorale brief aan dit thema te wijden en daarbij rekening te houden met de specifieke omstandigheden van het deel van de gelovigen dat hun is toevertrouwd.⁴ Dat is wat ik me heb voorgenomen te doen met deze regels, die geen ander doel hebben dan jullie een extra stimulans te geven om, ieder voor zich en ook samen met anderen, opnieuw de schoonheid van het geloof te bewonderen dat ieder van God gekregen heeft, het in zijn dagelijks leven in praktijk te brengen en het zonder menselijk opzicht te verspreiden.

Dat schrijven benadrukt ook dat ‘de heiligen en de zaligen authentieke geloofsgetuigen zijn’⁵; daarom raadt het de bisschoppen aan zich ervoor in te zetten het leven en de leer van de vele heiligen bekend te maken. Het is dan ook vanzelfsprekend dat ik me in deze bladzijden laat inspireren door het geschreven en gesproken onderricht van de heilige Jozefmaria, de zeer geliefde stichter van het Opus Dei, een heilige die ons, gezien de vruchten die hij voortgebracht heeft, laat zien hoe hij met een onvoorwaardelijke toewijding op God heeft vertrouwd.

DE NOODZAAK VAN EEN NIEUWE EVANGELISATIE

6. De mensheid heeft honger naar het woord en de kennis van God, en zo zal het altijd zijn, ook al zijn veel mensen zich niet bewust van dat diepe verlangen van de ziel. En het is aan ons, aan wie de Heer de gave van het geloof heeft geschonken, om wakker te worden en degenen die in die diepe slaap van de dood en van de ondoelmatigheid verzonken zijn, te doen ontwaken. Het *Jaar van het geloof*, dat geopend wordt tegen de achtergrond van de Vergadering van de Bisschoppensynode die gewijd is aan de nieuwe evangelisatie, moet daartoe voor allen een extra aansporing zijn. Het moment is aangebroken om de pas te versnellen, net zoals de hardlopers wanneer ze dichterbij het einddoel van hun wedstrijd komen.

Ik herinner me nog levendig hoe de eerbiedwaardige dienaar Gods Álvaro del Portillo ons aanspoorde om persoonlijk deel te nemen aan de taak van de nieuwe evangelisatie. Hij schreef met Kerstmis 1985 al een pastorale brief met suggesties om intenser aan de her-evangelisatie van een aantal landen mee te werken waarin zich langzaam maar zeker een verzwakking van het christelijk leven voordeed. Hij waarschuwde voor het *nieuwe heidendom* dat uit de economisch meer ontwikkelde landen voortkwam en dat – zo merkte hij op – zich kenmerkte, zoals ook nu het geval is, ‘door het feit dat men ten koste van alles naar materieel welzijn zoekt, en daardoor alles wat lijden kan veroorzaken vergeet, men zou beter kunnen zeggen, daar bang voor is, er echte paniek voor voelt’⁶

Bij deze enorme apostolische taak komt ook de noodzaak om zorg te dragen voor de volkeren en samenlevingen van Midden en Oost Europa die gedurende tientallen jaren gebukt zijn gegaan onder het juk van het communistisch materialisme en die ons in onze vrijheid – met een langdurend en stilzwijgend martelaarschap – staande hebben gehouden.

Elke dag opnieuw moeten we de wens hernieuwen Christus bovenaan en midden in de menselijke werkelijkheid te plaatsen. Om dat te kunnen moeten we vooruitgaan in onze persoonlijke omgang met God en in onze overgave aan de anderen, door met ons zandkorreltje – de dagelijkse volledige overgave – een bijdrage te leveren aan de opbouw van de door de genade en het zout

---

5. *Ibid.*, II, 5.

6. Eerbiedwaardige Álvaro del Portillo, *Brief* 25-12-1985, n. 4.

van het evangelie vernieuwde wereld, die de Heer aan zijn leerlingen heeft toevertrouwd. Als het pessimisme ooit zou proberen de ziel binnen te dringen wanneer we niet direct de vruchten van onze apostolische inzet plukken, dan zouden we die wanhoop meteen van ons af moeten zetten, want niet wij – nietig als we zijn en zo vol tekortkomingen – zijn het die de goddelijke plannen vooruit moeten helpen. De verschillende perikopen van de Schrift laten ons met hun veelvoudige toespelingen zien dat *inter médium móntium pertransibunt aquae* (Ps. 103/104, 10). Deze zekerheid biedt weerstand aan de geringste vorm van ontmoediging, ook al kunnen de obstakels tot aan de top reiken. En die weg is de geschikte weg naar de hemel, met de zekerheid dat de goddelijke wateren al onze beperkingen zullen afwissen en ons zullen aansporen om uiteindelijk bij God te komen.

7. Er schieten me een paar uitspraken van de heilige Jozefmaria te binnen die hij vlak voor zijn vertrek naar de hemel heeft geschreven. Bij het zien van de crisis van het geloof en van de deugden en waarden die toen al in vele milieus was los gebarsten – het was het jaar 1973 – maakte hij vol bovennatuurlijke zin en apostolische ijver duidelijk: ***Op momenten van diepe crisis in de geschiedenis van de Kerk zijn er onder degenen die trouw bleven nooit veel mensen geweest die voldoende geestelijke en leerstellige vorming en de morele en intellectuele middelen hadden om vastbesloten weerstand te bieden aan de vertegenwoordigers van het kwaad. Maar die weinigen zijn het geweest die de Kerk en de wereld opnieuw met licht hebben vervuld.***⁷ We moeten ervoor zorgen dat veel vrouwen en mannen het genadeleven in zich opnemen, en in dit toevluchtsoord hun bescherming en versterking vinden.

De nieuwe evangelisatie blijkt met name urgent in Europa en in de meest ontwikkelde landen. In de apostolische exhortatie *Ecclésia in Europa* gaf de zalige Johannes Paulus II een beeld van de godsdienstige situatie van de samenleving van het oude continent. Hoewel deze gericht was op het verzamelen van conclusies van de bijzondere vergadering van de Bisschoppensynode van Europa, konden de opmerkingen voor een groot deel toegepast worden op vele andere plaatsen. In feite is het na twintig eeuwen zo dat zelfs in landen met een grote christelijke traditie “het aantal mensen dat niet gedoopt is toeneemt, ofwel door de aanzienlijke hoeveelheid emigranten die tot andere religies behoren, ofwel doordat de kinderen van van oudsher christelijke families het doopsel ook niet ontvangen hebben.”⁸

De conclusie van de paus liet zien dat “Europa in feite deel is gaan uitmaken van de plaatsen die van oudsher christelijk zijn waarin behalve een nieuwe evangelisatie, in bepaalde gevallen ook een eerste evangelisatie nodig is.”⁹ *Eerste evangelisatie en nieuwe evangelisatie: twee vormen van evangelisatie die de situatie van de Kerk en de wereld vandaag de dag van ons vereisen.*

8. De werkelijkheid van de ***missionaris – met een zending – zonder je missionaris te noemen***, waar de heilige Jozefmaria naar refereert in punt 848 van *De Weg*, ligt in de wortel en oorsprong van de zending – *zoals mijn Vader Mij heeft gezonden, zo zend ik u* (Joh. 20, 21) – die in de loop van de geschiedenis vorm geeft aan de missie van Christus in het leven van de Kerk: van de zorg voor het geloofsleven van de katholieken (pastoraal, broederlijkheid), tot de verkondiging van Christus, de Verlosser, aan de heidenen (eerste bekendmaking, evangelisatie); van de broederlijke omgang met christenen die niet katholiek zijn om ze aan te sporen tot een volledige gemeenschap (oecumene), tot de nieuwe verkondiging van Christus en zijn leer aan de gedoopten

---

7. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief* 28-3-1973, n. 18.

8. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Apost. exhort. *Ecclésia in Europa*, 28-6-2003, n. 46.

9. *Ibid.*

die het geloof hebben verwaarloosd en de leer van Christus hebben verworpen (nieuwe evangelisatie). Wij, gelovigen van het Opus Dei, die midden in de wereld staan, zijn geroepen die verschillende dimensies van de ene ‘missie’ van de Kerk op ons te nemen.

De heilige Jozefmaria herhaalde met aandrang: *We zijn missionarissen met een missie, zonder ons missionaris te noemen. Missionarissen, evengoed in de geasfalteerde straten van Rome, New York, Parijs, Mexico, Tokio, Buenos Aires of Madrid, als van Dublin of Sidney, of in het hart van Afrika.*¹⁰ De noodzaak van de eerste verkondiging van het geloof beperkt zich niet meer tot die landen die van oudsher bekend staan als *zendingsgebieden*, maar heeft nu helaas betrekking op de hele wereld en wij moeten ons aan deze grootse taak wijden.

Maar deze verantwoordelijkheid kan niet blijven steken bij louter overdenkingen. Ieder moet bij zichzelf nagaan: ik, hoe draag ik daaraan bij? Maar al eerder moeten we erbij stilstaan welke invloed het geloof op ons handelen heeft en ook of wij dagelijks onze dankbaarheid uiten voor deze gave en, als gevolg daarvan, of wij deze grote schat wel pogen door te geven aan anderen. Laten we onze ziel verheffen tot de Heer en Hem smeken: *adáuge nobis fidem* (Lc. 17, 5) om beter te bidden; *adáuge mihi fidem* om mijzelf en anderen te heiligen in mijn werk; om aan mijn vriendschap een doorlopend christelijke betekenis te geven. Laten we het gezegde niet vergeten dat goed voorbeeld goed doet volgen, waarbij we de voetstappen van Jezus Christus volgen die *coepit fácere et docére* (vgl. *Hand.* 1, 1), begon met doen en onderwijzen.

Laten we ons ervan overtuigen dat in de meest diverse gebieden “een nieuwe verkondiging noodzakelijk is, zelfs aan de gedoopten. Veel (...) tijdgenoten denken te weten wat het christendom is, maar in werkelijkheid kennen zij het niet. Vaak kennen ze zelfs de fundamentele beginnelen en begrippen van het geloof niet.”¹¹ We moeten deze uitdaging het hoofd bieden met ons leven en onze leerstellige vorming. Laten we zonder pessimisme bedenken dat de apostolische zending waartoe de Heer ons christenen, die ons kinderen van God weten, aanspoort, in onze tijd verschillende toonaarden aanneemt al naargelang de omstandigheden in onze omgeving en de situatie van de personen die ieder van ons tegenkomt. In ieder geval moeten we de mensen om ons heen of met wie we omgaan in contact met Christus brengen door hen het gelaat van onze Verlosser *te leren kennen* of leren *herkennen* en hen te helpen Hem te volgen, ook al moeten ze daarvoor tegen de stroom ingaan.

9. Wát een grote taak hebben we voor ons! Met nederigheid, met een persoonlijk verlangen naar heiligheid, moeten we de mensen vooral met ons voorbeeld tegemoet treden. Laten we ons ervan bewust zijn dat de inspanning om ons als integere christenen te gedragen – ondanks onze persoonlijke ellende – deel uitmaakt van het licht dat de Heer in de wereld wil laten schijnen. Laten we niet bang zijn met de omgeving te botsen op punten die niet overeen te brengen zijn met het katholieke geloof, ook al kan die houding zelfs materiële of sociale nadelen met zich meebrengen: *Wees ervan overtuigd en roep bij de anderen de overtuiging op dat wij christenen tegen de stroom in moeten roeien. Jullie moeten je niet door valse illusies van de wijs laten brengen. Bedenk goed: Christus ging tegen de stroom in, Petrus en de andere eerste christenen gingen tegen de stroom in, en velen hebben – door de eeuwen heen – volhardende volgelingen van de Meester willen zijn. Heb daarom de vaste overtuiging dat het niet Jezus’ leer is die zich aan de tijden moet aanpassen, maar dat het de tijden zijn die zich voor het licht van de Verlosser moeten openstellen.*¹²

---

10. HEILIGE JOZEFMARIA, *Instrucciones*, mei-1935/14-9-1950, noot 231.

11. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Apost. Exhort. *Ecclésia in Europa*, 28-6-2003, nr. 47.

12. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief* 28-3-1973, n. 4.

Laten we daarom onze ogen weer op de Verlosser richten en Hem vragen ons zijn vrede te geven en het vermogen om degenen die de oorzaak zijn van dat onbegrip te vergeven en lief te hebben, laten we met aandrang bidden voor degenen die doorlopend de Kerk, de hiërarchie, de katholieken aan de schandpaal proberen te slaan. Laten we, bewust van onze persoonlijke zwakheid, voortdurend het kwaad met goed vergelden; en laten we als gevolg van onze vereniging met God, diegenen liefhebben die proberen het geloof te vervolgen of het tot de sacristie, tot uitsluitend de privésfeer terug te dringen.

Aangezien het menselijk opzicht onze apostolische ijver niet mag afremmen, zal de reële gedachte aan onze persoonlijke zwakheid of aan het gebrek aan middelen ons al helemaal niet mogen tegenhouden, want we vertrouwen niet op onze eigen krachten, maar op de genade van de hemel: *omnia possum in eo, qui me confortat* (Fil. 4, 13). In dit kader heeft de stichter van het Opus Dei opgemerkt: ***allen verenigd blijven in gebed: dat is (...) de oorsprong van onze blijdschap, van onze vrede, van onze kalmte, en daarom van onze bovennatuurlijke doeltreffendheid.***¹³ En op een ander moment voegde hij eraan toe: ***Welk ander advies zal ik jullie geven? Ik raad jullie aan de werkwijze te volgen van de christenen die Christus daadwerkelijk wilden volgen, en die van de eerste christenen die de aanmoediging van Jezus kregen: de voortdurende omgang met de Heer in de Eucharistie, de vertrouwvolle aanroeping van de allerheiligste Maagd Maria, de nederigheid, de matigheid, de versterving van de zintuigen (...) en de boete.***¹⁴ Een solide geloof, goed verankerd in de almachtige Heer. Het optimisme en de sterkte van de heilige Jozefmaria zijn moeilijk uit te leggen, maar voor hem waren naast veel andere teksten de woorden *in lumine tuo vidēbimus lumen* van de psalm (Ps. 35/36, 10) altijd een aansporing, omdat – met Hem – alle duisternis verdwijnt.

TERUG NAAR DE WORTELS VAN HET EVANGELIE

10. In het verleden heeft Europa vaak het hoofd moeten bieden aan moeilijke periodes van hervormingen en crises, maar het “heeft die altijd overwonnen, door nieuwe kracht te halen uit de onuitputtelijke voorraad levengevende energie van het evangelie.”¹⁵ Deze woorden van de zalige Johannes Paulus II die hij in 1995 sprak, bevestigen ons op de weg die we moeten volgen. Er is geen andere: we moeten naar de wortels van ons geloof gaan om ons te laten doordrenken met het levengevende sap dat zij ons geven (hierop is de leerstellige vorming gericht die het Werk ons biedt) en van daaruit moeten we overal mannen en vrouwen in het levenskrachtige contact met Christus brengen.

De heilige Jozefmaria bevestigde dat ***het geloof beleven, ook het doorgeven van het geloof aan anderen is.*** Daarvoor moeten we samen met hen op weg gaan. En onderweg moeten we luisteren naar de moeilijkheden die de christelijke boodschap voor hen heeft, hen begrijpen en hen laten zien dat wij hen begrijpen, zodat ze zich begrepen en geholpen voelen door ons oriënterende gesprek. Zo, door met hen op weg te zijn, kunnen we hen op een prettige en vriendelijke wijze het evangelie doorgeven, het levende woord van de Heer; dit wil zeggen dat we hen het wonder van de christelijke geest tonen die rede en geloof met elkaar in harmonie brengt, antwoord geeft

---

13. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief* 19-3-1954, nr. 27.

14. HEILIGE JOZEFMARIA, *Vrienden van God*, nr. 186.

15. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, *Toespraak*, 9-9-1995.

op al hun vragen en de onrust van het menselijk hart kalmeert. Op deze wijze helpen wij hen om naar de sacramenten te verlangen en zich erop voor te bereiden deze te ontvangen.

In veel gevallen zal de goddelijke genade het bovennatuurlijke gebouw in de zielen vanaf de fundering moeten opbouwen. Laten we van de wens om het goede te doen en solidair te zijn gebruikmaken die men in de nieuwe generaties – en niet alleen in die – aantreft, zodat zij de Verlosser ontdekken. Laten we de leer met *gave van talen* aan hen doorgeven en de basis leggen – geleidelijk, over een hellend vlak – voor een sterk christelijk leven.

Het voorbeeld van de eerste christenen

11. Ik dring er bij jullie op aan dat het goed is dikwijls het gedrag van de apostelen en van onze eerste broeders in het geloof te beschouwen. Zij waren met weinigen, het ontbrak hen aan menselijke middelen, onder hun gelederen bevonden zich – tenminste gedurende lange tijd – geen grote denkers of mensen met een belangrijke sociale positie. Zij bewogen zich in een sociaal milieu van onverschilligheid en gebrek aan waarden dat in veel opzichten vergelijkbaar is met de sfeer waaraan wij nu het hoofd moeten bieden. Maar zij lieten zich niet intimideren. ***Zij hadden een geweldig gesprek met iedere persoon die zij ontmoetten of die zij tijdens hun reizen en pelgrimstochten opzochten. De Kerk zou niet bestaan als de apostelen deze bovennatuurlijke dialoog met al deze zielen niet hadden gehad.***¹⁶ Hun tijdgenoten, vrouwen en mannen, ervoeren een diepgaande verandering wanneer zij door de goddelijke genade geraakt waren. Zij sloten zich niet alleen aan bij een nieuwe godsdienst die volmaakter was dan de godsdiensten die zij al kenden, maar door het geloof ontdekten zij Christus, en ze gingen van Hem houden, van de God-Mens die zich voor hen als slachtoffer had overgeleverd en verzezen was om voor hen de deuren van de hemel te openen. Dit ongehoorde feit drong met enorme kracht in de ziel van die eersten door en dit gaf hen een sterkte die bestand was tegen elke poging het te vernietigen. “Niemand heeft zozeer in Socrates geloofd dat hij zou willen sterven voor zijn leer – merkte de heilige Justinus eenvoudigweg op in de tweede helft van de 2^e eeuw – maar voor Christus hebben ook ambachtslieden en onwetenden niet alleen de mening van de wereld geminacht, maar eveneens de angst voor de dood.”¹⁷

In een wereld die vurig naar de redding verlangde en niet wist waar die te vinden, baande de christelijke leer zich een weg als een licht dat is aangestoken in de duisternis. Deze eersten wisten met hun gedrag dit reddende licht voor hun medeburgers te laten schitteren en ze veranderden – op een eenvoudige, natuurlijke manier, zonder ophef – in boodschappers van Christus, door de samenhang tussen hun geloof en hun daden. “Wij zeggen geen grote dingen, maar wij doen ze”¹⁸ schreef een van hen. En zij veranderden de heidense wereld.

In de apostolische Brief die de zalige Johannes Paulus II tot de hele Kerk richtte als voorbereiding van het grote jubileum van het jaar 2000, legde hij uit dat “de godsdienst in Christus niet langer ‘een tastend zoeken naar God’ is (vgl. *Hand.* 17, 27), maar een *antwoord in geloof* op de zich openbarende God: een antwoord waarbij de mens tot God spreekt als tot zijn Schepper en Vader; een antwoord dat mogelijk is geworden door deze éne Mens die tegelijk het Woord is, één

---

16. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief* 24-10-1965, nr. 13.

17. HEILIGE JUSTINUS, *Apología* 2, 10 (PG 6, 462).

18. MINUCIO FÉLIX, *Octavio*, nr. 38 (PL 3, 357).

19. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Apostolische Brief *Tértio Millennio Adveniénte*, 10-11-1994, nr. 6.

in wezen met de Vader, in wie God tot iedere mens spreekt en in wie iedere mens de mogelijkheid heeft God antwoord te geven.”¹⁹

Het is een kwestie van geloof

12. Ik zie in deze woorden nog een overweging die ik jullie wil voorleggen met het oog op de noodzaak ons onophoudelijk in te zetten voor de nieuwe evangelisatie van de maatschappij. Allereerst moeten ons geloof en onze hoop diepgeworteld zijn, dit wil zeggen dat we er ieder ogenblik vast van overtuigd zijn – met een overtuiging die ontspruit uit onze omgang met de heilige Drie-eenheid – dat het mogelijk is de koers van de wereld waarin wij leven te veranderen, alle menselijke activiteiten op de glorie van de Heer en de bekering van de zielen te richten. Zeker zullen strijd en lijden niet ontbreken, maar altijd zullen we *in laetitia* vooruitgaan, met vreugde en vertrouwen, omdat we delen in de goddelijke belofte: *vraag Mij en Ik geef u de volken als erfdeel, schenk u de aarde als eigendom* (Ps.2, 8).

Het maakt indruk – blijf ik herhalen – te zien hoe de apostelen, zonder andere middelen dan het geloof in Christus en bezield door een zekere en blijde hoop, zich over de toentertijd bekende wereld verspreidden en overal de christelijke leer verbreidden. De heilige Jozefmaria vierde hun feesten graag en ook die van de heilige vrouwen die Jezus begeleidden op zijn aardse weg. De figuren van de apostelen, van Maria Magdalena, van Lazarus en van zijn zusters Martha en Maria, inspireerden hem. Van ieder van hen kunnen we leren om méér, helemaal, in Jezus te geloven en even intens van Hem te houden als degenen die met Hem omgingen. Net zoals wij waren zij zich bewust van hun ellende en ondanks het feit dat zij met weinigen waren in vergelijking met de bevolking van de toen bekende landen, hebben zij het goddelijk zaad met hun dagelijks voorbeeld en hun bemoedigend woord verspreid.

Ik herinner mij met welke kracht onze Vader sprak als hij het had over het apostolaat in een moeilijk milieu: ***Het is een kwestie van geloof!*** Ja, het is een kwestie van geloof! Een geloof dat, zoals de Heer in het evangelie aangeeft, in staat is bergen van hun plaats te verwijderen (vgl. Mt. 17, 20) en elke hindernis te overwinnen; het is zoals rivieren die zich vanaf de hoge rotsen een weg banen naar de zee (vgl. Ps. 103/104, 10). Daarom stel ik jullie en mezelf de vraag: hoe groot is ons geloof wanneer we bezig zijn met het apostolaat, wetend dat ieder moment een moment voor apostolaat is? Zijn wij er echt van overtuigd dat, zoals de heilige Johannes schrijft, *het wapen waarmee wij de wereld overwinnen geen ander is dan ons geloof*. (1 Joh. 5,4)? Handelen we dienovereenkomstig? Pakken we de hindernissen die op onze weg komen met een optimistische geest aan, met zin om ze te overwinnen? En ondersteunen wij daarom elke concrete apostolische activiteit met gebed en versterking? Getuigen we van ons geloof, zonder ons te laten beangstigen door de moeilijkheden van de omgeving?

Laten we de Heer vaker herhalen: *Ik geloof Heer, kom mijn ongeloof te hulp!* (Mc. 9, 24). De heilige Jozefmaria werd diep bewogen door deze smeekbede van de vader van de jongen die bezeten was. Laten we ons niet tevreden stellen met de manier waarop we de theologale deugden van de Heer afsmeken. De heilige Jozefmaria, die zich ervan bewust was dat het geloof een bovennatuurlijke gave is die alleen God in de ziel kan instorten en vermeerderen, zei bij gelegenheid: ***iedere dag vraag ik Hem daar om, niet één keer maar herhaaldelijk (...).*** ***Ik zeg Hem wat de apostelen Hem vroegen (...): adáuge nobis fidem! (Lc. 17, 5), vermeerder ons geloof. En ik voeg er aan toe: spem, caritátem; vermeerder ons geloof, onze hoop en onze liefde***”.²⁰

---

20. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een familiebijeenkomst, 7-4-1974.

Een stevig steunpunt

13. Paus Benedictus XVI heeft bij verschillende gelegenheden gewezen op de tegenstrijdigheden van de tijd waarin we leven. **In talrijke delen van de wereld bestaat er nu een vreemdsoortig vergeten van God. Het lijkt alsof alles ook goed gaat zonder Hem. Maar tegelijkertijd is er een gevoel van frustratie, een onvoldaanheid van alles en van iedereen. Je krijgt zin om te roepen: het is onmogelijk dat het leven zó is! En dat is het ook niet. En zo ontstaat er, naast het vergeten van God, een ‘boom’ van het godsdienstige. Ik wil niet alles wat binnen deze context valt in diskrediet brengen. Er kan de oprechte vreugde van de ontdekking zijn. Maar de godsdienst wordt vaak bijna een consumptieartikel. Men kiest datgene wat bevalt en sommigen weten er zelfs profijt uit te halen. Maar godsdienst ‘naar ieders maat’ helpt ons uiteindelijk niet. Het is wel gemakkelijk, maar ten tijde van crisis zijn we aan ons lot overgelaten.**²¹ En de paus sluit af met de volgende uitnodiging: **Help de mensen om de werkelijke ster te ontdekken die ons de weg wijst: Jezus Christus.**²²

Ondanks het klimaat van relativisme en permissiviteit dat in brede sectoren van de samenleving heerst, dorsten veel mensen naar de eeuwigheid, misschien nadat ze zonder succes hebben geprobeerd hun dorst te lessen aan vergankelijke dingen. Er schuilt een grote waarheid in de bekende woorden van de heilige Augustinus: “U heeft ons gemaakt, Heer, voor U en ons hart is onrustig totdat het rust in U.”²³ Inderdaad, alleen God kan volledig voldoen aan de verlangens van de menselijke geest. Laten wij daarom vrouwen en mannen zijn met een sterke vroomheid die de verschillende manieren van bidden – de werkelijke troost – gebruiken met de oprechte wens meer te bidden. Laten we met een diep geloof naar de heilige Mis gaan in de overtuiging dat het offer van Calvarië daar sacramenteel tegenwoordig wordt gesteld, het offer dat ons de redding bracht en ons nieuw leven geeft voor de dagelijkse strijd voor de heiligheid.

14. Het geloof, de vroomheid en de ingetogenheid waarmee de heilige Jozefmaria op het moment van de consecratie – met lichaam en ziel – opging in de Mis, maakte een diepe indruk. Hij verwonderde zich dagelijks, met steeds nieuwe dankbaarheid en nieuwe devotie, over het mysterie van de transsubstantiatie, over deze overgave van de Zoon aan God de Vader, met de heilige Geest, voor de zielen. Ik denk dat ik niet overdrijf door te zeggen dat hij, omdat hij zich in die momenten *ipse Christus* wist, daar alle kracht uithaalde voor zijn doeltreffendheid en zijn enorme apostolische activiteit. Men zag hem met hetzelfde vurige geloof wanneer hij, vóór hij de heilige communie gaf, de woorden van de Doper herhaalde: *ecce agnus Dei!* Hij spoorde alle katholieken aan, en hij herhaalde het voor zijn dochters en zonen, voor de priesters, dat het noodzakelijk is zich met Christus te identificeren, want daartoe heeft Hij ons uitgenodigd en daardoor trekken we de zielen naar de Liefde van God. Ons geloof actualiseren zoals onze Vader deed, juist op het moment van de transsubstantiatie, is een machtig hulpmiddel om van elke dag een *mis* te maken.

De zekerheid dat God op ons wil rekenen kan en moet een sterke steun zijn om dagelijks onze apostolische ijver te hernieuwen en moet een impuls zijn om ons – vol hoop en bovenna-tuurlijk optimisme – in dienst te stellen van de mensen die wij ontmoeten. ***De wens moet in ons vlamvatten – en het moet de realiteit zijn – dat we het licht van Christus, de ijver van Christus,***

---

21. BENEDICTUS XVI, Homilie, 21-8-2005.

22. *Ibid.*

23. HEILIGE AUGUSTINUS, *Belijdenissen*, I, 1, 3 (CCL 27, 1).

24. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een familiebijeenkomst, 2-6-1974

*de smarten en de redding van Christus naar alle zielen brengen, die van collega's, van vrienden, van familieleden, van kennissen, van onbekenden, wat hun mening ook mag zijn in aardse zaken, om allen een stevige broederlijke omhelzing te geven. Dan zullen we een fonkelende robijn zijn, en we zullen dit niets-zijn, dit arme en armzalige houtskooltje, achter ons laten om de stem van God te worden, het licht van God, het vuur van Pinksteren!*²⁴

ENKELE TERREINEN DIE PRIORITEIT HEBBEN

15. Altijd en overal op de wereld is een diepgaand apostolaat van de intelligentie nodig. Over de waarheid 'communiceren' om de waarheid te 'communiceren'. Dit is de samenvatting van heel de apostolische taak. We mogen er niet mee van worden God te vragen – nederig, aanhoudend, vol vertrouwen – dat Hij het verstand en het hart van de mensen opent voor zijn licht. Veel mensen herhalen zoals de wijzen: *we hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem te aanbidden* (Mt. 2, 2). Dit zullen ze ons vertellen als wij, die in Christus geloven, met oprechte vriendschap naar de mensen gaan, met liefde en begrip, en ook met menselijke sympathie, met de steun van het gebedsleven; en ook met dankbaarheid voor het goede dat niet weinigen op veel terreinen verrichten.

Wat verwondering wekt in de houding van de wijzen is – merkt Benedictus XVI op – **dat ze voor een eenvoudig kind in de armen van zijn moeder neerknielden en het aanbaden. Dit speelde zich niet af in de ambiance van een paleis maar in een armzalig huisje in Bethlehem (vgl. Mt. 2, 11). Hoe was dat mogelijk? Wat heeft de wijzen ervan kunnen overtuigen dat het kind de 'koning der Joden' was en de koning van de volkeren? In ieder geval het teken van de ster die zij 'bij hun vertrek' zagen en die stilhield precies boven de plek waar het kind was (vgl. Mt 2,9).**

Maar ook de ster was niet genoeg geweest als de wijzen innerlijk niet open hadden gestaan voor de waarheid. In tegenstelling tot Herodes, die geobsedeerd was door zijn verlangens naar macht en rijkdom, gingen de wijzen op weg naar het einddoel van hun zoektocht. Toen ze daar binnenkwamen gedroegen deze ontwikkelde mannen zich als de herders van Bethlehem: zij herkenden het teken en aanbaden het Kind en zij boden het de kostbare en symbolische gaven aan, die zij hadden meegebracht.²⁵

Laten we niet vergeten dat *Onze Lieve Heer zich tot alle mensen richt, Hij wil dat ze Hem zoeken en dat ze heilig worden. Hij roept niet alleen de drie koningen die wijs en machtig waren. Eerder al had Hij de herders van Betlehem niet alleen een ster, maar ook een van zijn engelen gezonden (vgl. Lc. 2, 9). Iedereen, rijk of arm, wijs of minder wijs, moet in zijn ziel de houding van nederigheid ontwikkelen waardoor we de stem van God kunnen horen.*²⁶

16. Het apostolaat is niet voorbehouden aan degenen die op daarvoor gekwalificeerde gebieden werkzaam zijn. Het persoonlijk apostolaat van iedere christen zal altijd heel doeltreffend zijn in de omgeving waarin hij of zij zich normaal gesproken beweegt. Daarom raad ik jullie aan heel diep bij jezelf na te gaan hoe we de zielen proberen te helpen dichter bij God te komen: wat voor gebed, wat voor offers, hoeveel uren goed afgemaakt werk hebben we opgedragen; wat voor gesprekken – van persoon tot persoon of geschreven – hebben we gehad met vrienden, familieleden

25. BENEDICTUS XVI, Homilie bij het hoogfeest van Driekoningen, 6-1-2007.

26. HEILIGE JOZEFMARIA, *Als Christus nu langskomt*, nr. 33.

den, collega's en bekenden. Laten we deze heilige zorg doorgeven aan de mensen om ons heen, want het geloof in de doeltreffendheid van de leer van Christus moet ons stimuleren om onze broers en zussen beter te dienen en lief te hebben; niemand kan ons onverschillig laten.

Het apostolaat van de intelligentie is, zoals ik zeg, de taak van iedereen. Maar zonder de talrijke gebieden waar een nieuwe evangelisatie dringend nodig is uit het oog te verliezen, blijken er *enkele specifieke milieus* te zijn waar we in het bijzonder onze inspanning op moeten richten om deze te doordrenken met de leer van Christus. We denken aan de taak van de regeringsleiders, van de wetenschappers en onderzoekers, van de professionals van de publieke opinie, enz., maar we mogen niet vergeten dat alle mannen en vrouwen, ook wij, de noodzaak ervaren de stem van de Heer te horen en te volgen.

“De strijd om de ziel van de hedendaagse wereld is enorm groot waar de geest van deze wereld het machtigst lijkt”, schreef de zalige Johannes Paulus II naar aanleiding van het bestaan “van ‘moderne areopagen’, oftewel van nieuwe preekstoelen. Deze zijn vandaag de wereld van de wetenschap, van de cultuur, van de massamedia; het zijn de milieus waar de intellectuele elites, de schrijvers en de artiesten, gevormd worden.”²⁷

Onderzoek en onderwijs

17. Hoewel we open moeten staan voor iedereen, is het logisch dat de verkondiging van het evangelie aan mensen die zich in een intellectueel milieu bewegen van extra groot belang is. Om concreet te zijn: degenen die bij universitaire instellingen werken moeten zich de woorden van de Heer herinneren die tot iedereen gericht zijn, en die zij in het bijzonder als tot henzelf gericht moeten beschouwen: *vos estis lux mundi* (Mt 5, 14), jullie moeten het licht van de wereld zijn. Inderdaad, hun beroepswerk plaatst hun in de voorhoede van de nieuwe evangelisatie. De heilige Jozefmaria die, zelfs al vóór 1928, zozeer aanspoorde tot het apostolaat met de intellectuelen, schreef: ***De universiteit heeft als hoogste doel de mensen te dienen en gist te zijn van de maatschappij waarin ze leeft.***²⁸

Het zijn woorden die heel goed uitdrukken waarop degenen die in die milieus actief zijn het apostolaat moeten richten: gist zijn, licht en warmte geven – het licht en de warmte van het evangelie – zodat de ziel en het gedrag van hun vrienden, collega's en van hun studenten doordrenkt wordt met de blijde boodschap van Christus, in volledige trouw aan het Leergezag van de Kerk. Op deze manier zullen ze bijdragen aan de evangelisatie van de cultuur. Het volgende punt van *De Weg* blijft actueel: ***Je moet je liefde tot God en je ijver voor de zielen aan anderen doorgeven, opdat die op hun beurt vele anderen aansteken, en elk van hen weer zijn collega's.***

Hoeveel geestelijke calorieën heb je niet nodig! Wat een grote verantwoordelijkheid heb je, als je zou verkoelen! En, ik wil er niet aan denken: wat zou het een afschuwelijke misdaad zijn als je een slecht voorbeeld gaf!²⁹

We mogen de gezonde uitdaging niet in rook laten opgaan om te bevorderen dat veel mensen en instellingen in de hele wereld, gestimuleerd door het voorbeeld van de eerste christenen, vorm geven aan een nieuwe cultuur, een nieuwe wetgeving en een nieuwe mode, conform de waardigheid van de menselijke persoon en diens bestemming tot de glorie van de kinderen Gods in Jezus Christus (vgl. 2 Kor 3, 18). We moeten allemaal bidden en er met een grote edelmoedig-

---

27. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, *Op de drempel van de hoop*, pag. 125.

28. HEILIGE JOZEFMARIA, Toespraak bij het verlenen van doctoraten "honoris causa" van de Universiteit van Navarra, 7-10-1967.

29. HEILIGE JOZEFMARIA, *De Weg*, nr. 944

heid aan meewerken dit tot stand te brengen, maar met name de universitair docenten en onderzoekers hebben de verantwoordelijkheid iedere gelegenheid die hun beroep hun biedt met grote inzet en volharding te benutten. Het geloof krijgt in deze context vorm als een steun om dichter bij de waarheid te komen, terwijl we ons er tegelijkertijd voor inzetten om, vanuit de kracht van deze deugd, het geloof in alle milieus te verspreiden en de mensen met wie we omgaan te helpen het geloof te ontvangen of te laten groeien.

18. Het onderzoek neemt een prominente plaats in bij het werk van universitair docenten en andere intellectuelen. De christen die zich volledig inzet bij de zoektocht naar de waarheid en de verspreiding daarvan, ontdekt voortdurend gelegenheden om een diepgaand leerstellig apostolaat te ontwikkelen, daarbij gestimuleerd door de oprechte wens om mee te werken aan de vorming van kennis die de fragmentatie en het relativisme overstijgt. Er is geen enkel onderzoeksthema, geen enkel veld binnen het uitgestrekte onderwijsgebied dat vanuit het gezichtspunt van het geloof *neutraal* is. Al ons doen en laten, tot en met de scheikundelessen – om een plastisch voorbeeld te geven – kan al dan niet meewerken aan de verbreiding van het koninkrijk van Christus. ***De noodzakelijke wetenschappelijke objectiviteit verwerpt juist elke ideologische neutraliteit, elke ambiguïteit, elk conformisme, elke lafheid: de liefde voor de waarheid compromitteert heel het leven en werken van de wetenschapper.***³⁰ Als de belangrijkste drijfveer van de docent, van de wetenschapper, het verlangen is eer aan God te geven en de zielen te dienen, dan zal de christelijke coherentie van zijn voorbeeld, de openheid die hij naar zijn studenten en medewerkers toe toont, de oprechte houding waarmee hij zijn werk doet en de inzet om zijn leerlingen te vormen en zijn kennis aan hen door te geven, er zonder twijfel aan bijdragen dat de mensen die naar hem luisteren of die de echo van zijn werk ontvangen, het spoor van de navolgers van Christus zullen ontdekken of ervaren.

Aan de andere kant vergemakkelijkt dit wetenschappelijk werk de beroepsmatige relaties met prestigieuze onderzoekers van het eigen land of van elders; ze leiden tot echte vriendschap die de natuurlijke voedingsbodem is voor persoonlijk apostolaat waardoor het vergemakkelijkt wordt dat collega's bij hun onderzoekswerk in ieder geval de fundamentele morele beginselen respecteren.

De katholieken die hier verantwoordelijkheid dragen en actief zijn op deze cruciale plekken voor de nieuwe evangelisatie zouden zich moeten afvragen hoe ze, al naargelang hun mogelijkheden, ook de media en de forums van opinievorming kunnen bereiken om goede en solide leer op het gebied van hun specialiteit over te brengen: door mee te werken met de pers; door mee te werken aan radio- en televisieprogramma's of door middel van internet; door deel te nemen aan culturele activiteiten, waarbij ze een wetenschappelijk geautoriseerde mening geven over thema's die bij het publieke debat naar voren komen, enz. En op hun beurt moeten katholieken die verantwoordelijk zijn voor communicatie- en opiniebureaus of er werken, zich ervoor inzetten dat hun bladzijden of camera's met diepgang en rigoureuus het schone en het ware laten zien dat men op deze gebieden tot stand brengt.

Ik vind het belangrijk dat degenen die op deze terreinen actief zijn heel duidelijk weten dat zij de verantwoordelijkheid moeten voelen hun talenten goed te gebruiken, en niet mogen vergeten dat veel andere personen, met niet-intellectueel werk of ogenschijnlijk weinig belangrijk werk, hun uiterste best doen om hun bezigheid in een smeekbede tot God te veranderen, opdat de mannen en vrouwen die meetellen op gebieden die de maatschappij richting geven, volledige

---

30. HEILIGE JOZEFMARIA, Toespraak bij het verlenen van doctoraten "honoris causa" aan de Universiteit van Navarra, 9-5-1974.

verantwoordelijk weten te dragen en zich ervan bewust zijn dat God hun rekenschap zal vragen van hun rendement; en ze moeten zich heel dankbaar tonen tegenover degenen die, om het zo maar eens te zeggen, achter de schermen werken. Hier komt heel goed van pas wat de heilige Jozefmaria zei: wie is belangrijker, de rector magnificus van een universiteit of degene die het minst aanzienlijke werk verricht in het onderhoud van het gebouw? En zonder de minste twijfel gaf hij zelf het antwoord: degene die zijn taak met meer geloof, met een groter verlangen naar heiligheid heeft verricht.

Harmonie tussen geloof en rede

19. Wij die ons kinderen van God weten, moeten uitdragen dat er geen “reden is voor het bestaan van een soort concurrentiestrijd tussen verstand en geloof: het een bevat het ander, en beide hebben hun eigen ruimte om zich te verwezenlijken (...). God en de mens zijn in hun respectieve werelden in een unieke relatie gesteld. In God heeft alles zijn oorsprong, in Hem bevindt zich de volheid van het mysterie, en dat maakt zijn eer uit; aan de mens is het, met zijn verstand te zoeken naar de waarheid, en daarin bestaat zijn adel.”³¹

Het panorama dat de heilige Jozefmaria beschreef verliest niet aan actualiteit: ***op de stevige basis van een diepgaande wetenschappelijke kennis moeten we laten zien dat er geen enkele tegenstelling is tussen het geloof en het verstand.***³² maar dat er daarentegen een volledige overeenstemming moet bestaan, omdat beide kennisgebieden uit God voortkomen, van de schepende *Logos*, die bovendien mens geworden is.

In de Apostolische Brief *Novo millennio ineunte*, schreef Johannes Paulus II: “Wil het christelijk getuigenis, met name op deze netelige en omstreden terreinen, effect sorteren, dan moet men goed het waarom van het christelijk standpunt uiteenzetten, en daarbij benadrukken dat men aan mensen die niet geloven, geen op het geloof berustend inzicht wil opleggen, maar dat men waarden duidt en verdedigt die geworteld zijn in de natuur zelf van de mens. Zo zal naastenliefde vanzelf worden tot dienst aan cultuur, politiek, economie en gezin, zodat overal de fundamentele beginselen worden geëerbiedigd waarvan het lot van de mensen en de toekomst van de beschaving afhankelijk zijn.”³³ Voor deze taak heeft men *de gave van talen* nodig, die men krijgt wanneer men de heilige Geest met geloof aanroept en de menselijke middelen ervoor gebruikt.

Iedereen kent de volledige vrijheid die de Kerk haar kinderen binnen de katholieke leer toekent in hun eigen beroepswerk en als burgers, ze zijn gelijk aan de andere burgers. De gevoeligheid voor menselijke problemen, de bovennatuurlijke manier om ze in christelijke zin te beoordelen en op te lossen volgens een oprecht, goed gevormd geweten, moet een aansporing voor de persoonlijke apostolische verantwoordelijkheid zijn om met een menselijkere en altijd christelijke visie aan het wetenschappelijk debat bij te dragen. Daarom is het goed om met een zeer oprechte houding dát werk aan te pakken dat een bijzondere leerstellige en ethische relevantie heeft op het gebied van de exacte- of menswetenschappen. De morele crisis in de maatschappij en de constante noodzaak tot evangeliseren maken het nog dringender dat de christelijke onderzoekers niet verslappen in hun taak en dat ze die thema's voortdurend verder uitdiepen om bij te dragen aan een correcte oplossing van de problemen van deze tijd.

---

31. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Encycliek *Fides et ratio*, 14-9-1998, nr. 17.

32. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 9-1-1951*, nr. 12.

33. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Apost. Brief, *Novo millennio ineunte*, 6-1-2001, nr. 51.

De publieke moraal

20. Een andere dringende uitdaging tot evangelisatie betreft de publieke moraal. De golf van sensualiteit die de gewoontes, de wetten, de mode, de massamedia en de artistieke uitingen binnendringt, betekent een grote bedreiging voor het Rijk van Christus in de ziel van de mensen en in de hele maatschappij. Om deze kwaadaardige aanval af te remmen moeten we, behalve bidden en uitnodigen om te bidden, behalve eerherstel brengen en anderen aansporen tot eerherstel, onze christelijke en ook menselijke verantwoordelijkheid uitoefenen en veel mensen – katholiek of niet, mannen en vrouwen van goede wil – mobiliseren door er bij hen op aan te dringen de noodzaak te voelen om *iets te doen*. Er is veel te veel onvruchtbaar geweeklaag, en meer nog een houding van onverschilligheid, waardoor men zich ermee tevreden stelt zelf niet de oorzaak van het kwaad te zijn. Ieder moment is daarentegen het geschikte moment om zich met meer vuur te wijden aan een hoogst belangrijk apostolaat, aan een radicale verandering, te beginnen met het eigen leven, het eigen thuis, de eigen beroepsomgeving.

Laten we naar de apostel van de heidenen luisteren die ons aanspoort: *zorgt dat ge zijn genade niet tevergeefs ontvangt. Hij zegt immers: op de gunstige tijd heb Ik u verhoord, op de dag van het heil ben Ik u te hulp gekomen. Nu is er die gunstige tijd, vandaag is het de dag van het heil (2 Kor 6, 1-2)*. Wij christenen horen vanuit de zekerheid van het geloof te handelen, juist om alles rondom ons te genezen van wat niet samengaat met de wet van God, en dat moeten we doen zonder menselijk opzicht, zonder bang te zijn dat men merkt dat wij mensen zijn die overtuigd zijn van ons geloof. Er zijn waarden waar niet over onderhandeld kan worden, zoals Benedictus XVI herhaaldelijk heeft laten zien: **De bescherming van het leven in al zijn etappes, vanaf het moment van de conceptie tot aan de natuurlijke dood; de erkenning en bevordering van de natuurlijke gezinsstructuur, gebaseerd op het huwelijk als een vereniging van één man en één vrouw, en de verdediging daarvan tegen de pogingen om deze vereniging juridisch gelijk te stellen aan vormen van vereniging die daar in werkelijkheid van verschillen, de eenheid van het huwelijk schaden en bijdragen aan de instabiliteit ervan, doordat ze het eigenlijke karakter en de onvervangbare sociale rol ervan verduisteren; de bescherming van het recht van de ouders om hun kind op te voeden.**³⁴

De Paus heeft duidelijk gemaakt dat **“deze principes geen geloofswaarheden zijn, ook al ontvangen ze vanuit het geloof een nieuw licht en worden ze erdoor bevestigd. Ze zijn in de menselijke natuur ingeprent en daarom zijn ze eigen aan de gehele mensheid. Dat de Kerk ze bevordert heeft dus geen confessioneel karakter, maar is tot alle mensen gericht, ongeacht hun geloofsovertuiging. Deze houding is des te noodzakelijker naarmate deze principes ontkend of verdraaid worden, omdat het een aanslag op de waarheid van de menselijke persoon betekent, een ernstige verwonding van de rechtvaardigheid.”**³⁵

21. Om dezelfde reden kan deze redenering worden aangevoerd met betrekking tot wezenlijke punten van de christelijke leer die in onze dagen te lijden hebben van een onverdraagzame hetze van de kant van groepen mensen die in een blinde halsstarrigheid het religieuze besef uit de maatschappij willen weghalen. Helaas zijn er voorbeelden te over; van de brute aanvallen op Jezus Christus die ze belachelijk proberen te maken, tot aan de belasterende beschuldigingen tegen de Kerk, haar bedienaren en instellingen.

De christen die coherent met zijn roeping wil zijn heeft de taak Christus aan de anderen te tonen, zich – allereerst door zijn voorbeeld, maar ook met de geschikte woorden – spreekbuis te

---

34. BENEDICTUS XVI, Toespraak tot een groep Europarlementariërs, 30-3-2006.

35. *Ibid.*

weten van de leerstellingen van de Kerk, met name met betrekking tot de thema's waar in de publieke opinie de meeste discussie over is. Er schiet me te binnen wat Don Álvaro zo helder uiteengezet heeft: "Net zoals het nodig is om allereerst het eigen huis te vegen, (...) moet ieder bij zichzelf nagaan hoe hij vorm geeft aan deze bij uitstek christelijke taak."³⁶ Deze woorden zijn als een echo van de prediking van de apostel aan de eerste gelovigen: *in de eerste plaats wil God dat gij u heiligt door u te onthouden van ontucht. Ieder van u moet met zijn vrouw leven in heilige tucht en eerbaarheid, zonder zich door hartstochten te laten meeslepen zoals de heidenen, die God niet kennen. Laat niemand zich te buiten gaan en zijn broeder in deze aangelegenheid tekort doen (...); want God heeft ons niet geroepen tot onkuisheid, maar tot heiliging.* (1 Tess 4, 3-7).

De aansporing van de heilige Paulus krijgt in de huidige omstandigheden een speciale betekenis. Het blijkt inderdaad onmogelijk op een doeltreffende manier tegen die kleverige en smerige golf die alles wil overspoelen te strijden als we in ons innerlijk ook maar enige medeplichtigheid – hoe klein deze ook mag lijken – toelaten met die **boze verlangens die je verteren en steeds sterker worden en met hun welriekend bederf de grote idealen en de verheven geboden, die Christus zelf in je hart gelegd heeft, dreigen te verstikken.**³⁷

De tekst van de heilige Gregorius van Nazianze die de zalige Johannes Paulus II heeft geciteerd in zijn apostolische exhortatie over de zending van de bisschoppen, valt op door eenzelfde diepgang. Deze bisschop en kerkleraar drukte zich als volgt uit: "Eerst jezelf rein maken en dan pas anderen rein maken; je eerst door de wijsheid laten onderrichten en dan pas anderen onderrichten; eerst licht worden en dan pas licht geven; eerst God naderen en dan pas anderen naar Hem toebrengen; eerst heilig zijn en dan pas heiligen."³⁸

Omdat we ons niet beter vinden dan anderen – bij deze inschatting vergissen wij ons niet – is het goed voor ons om telkens opnieuw onze persoonlijke situatie zo volmaakt mogelijk met de leer van Christus in overeenstemming te brengen. We moeten ons ervan overtuigen dat we allereerst moeten strijden in ons innerlijk, vastbesloten onze gedachten, plannen, woorden en daden, tot aan de allerkleinste toe, met de wil van God overeen te brengen: **de strijd heeft een front binnen onszelf, de frontlinie van onze hartstochten. Degene die innerlijk strijdt, waakt erover zich vastbesloten van de gelegenheid tot zonde weg te houden, van wat het geloof kan verzwakken, de hoop kan laten verdwijnen en de Liefde kan verminderen.**³⁹

22. Hier ligt – en dit zal altijd zo zijn – de kern van een punt van dagelijks gewetensonderzoek voor de komende maanden. Hoe is onze strijd voor de heiligheid? Gaan we naar de concrete details van wat ons in de persoonlijke geestelijke leiding is aangeraden? Nemen we vaak onze toevlucht tot de Heer om een heel fijngevoelig geweten te vragen – wat heel iets anders is dan scrupuleus zijn – om zo de kleine scheuren in de muren van onze ziel te ontdekken waardoor de vijand naar binnen probeert te komen om zo ook onze doeltreffendheid bij het apostolaat te verminderen? Zijn we blij met de mogelijkheid nieuwe strijdpunten te ontdekken om ze – gesteund door de genade van God – vastbesloten en sportief het hoofd te bieden?

Non enim vocávit nos Deus in immundítiam sed in sanctificatiónem (1 Tess 4, 7). God heeft ons niet geroepen tot onkuisheid, maar tot heiligheid. Ook al proberen bepaalde media of afwij-

---

36. EERBIEDWAARDIGE ÁLVARO DEL PORTILLO, *Brief* 1-1-1994

37. HEILIGE JOZEFMARIA, *De Weg*, n. 493.

38. HEILIGE GREGORIUS NACIANCENO, *Gebed* II, 71 (PG 35, 479); cit. in ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Apostolische exhortatie, *Pastóres gregis*, 16-10-2003, n. 12.

39. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief* 28-3-1973, n. 10.

kende visies – met allereerst de medeplichtigheid van onze eigen ongeordende neigingen – iets anders op te leggen, de strijd voor een zuiver gedrag is altijd aantrekkelijk en haalbaar. Daarom kan en moet men iedereen dit ideaal in alle omstandigheden voor houden, ook al lijkt de persoon zich nog zo ver van dit doel af te bevinden. Er bestaat geen schepsel dat niet naar een handvat zoekt om zich aan vast te houden in deze zee vol golven en stormen die onze tijd doormaakt, en deze situatie is echt niet nieuw. Wij christenen hebben het geweldige geluk en de capaciteit om deze zekerheid, waar velen misschien zonder het te beseffen naar verlangen, door te geven. Laten we doorgaan en met vreugde de veldslagen van de Heer strijden (vgl. 1 *Makk* 3,2), *in hoc pulcherrimo caritatis bello*, in deze prachtige strijd van liefde waarvan de gelukkige afloop door de overwinning van de Heer, voor degenen die trouw blijven aan zijn Liefde, volledig verzekerd is.

23. Benedictus XVI heeft onlangs het belang van het regelmatig ontvangen van het sacrament van boete en verzoening benadrukt. Toen hij tot priesters en kandidaten voor het priesterschap sprak, zei hij in de context van het *Jaar van het geloof* dat **het vieren van het sacrament van de verzoening uit zichzelf al verkondiging is en daarom de weg die men moet gaan voor het werk van de nieuwe evangelisatie.**

In wat voor opzicht is de sacramentele biecht een ‘weg’ voor de nieuwe evangelisatie? Allereerst omdat de nieuwe evangelisatie haar levensvocht uit de heiligheid van de kinderen van de Kerk haalt, uit de dagelijkse weg van persoonlijke en gemeenschappelijke bekering om steeds diepgaander één te worden met Christus. En er bestaat een nauwe band tussen de heiligheid en het sacrament van de verzoening, waar alle heiligen uit de geschiedenis van getuigen. De daadwerkelijke bekering van het hart, die inhoudt dat men zich voor de veranderende en vernieuwende werking van God openstelt, is de ‘motor’ van elke verandering en wordt in een ware evangeliserende kracht omgezet. In de biecht wordt de berouwvolle biechteling door de onverdiende werking van de goddelijke barmhartigheid gerechtvaardigd, vergeven en geheiligd; hij laat de oude mens achter om zich te bekleden met de nieuwe mens. Alleen degene die zich diepgaand door de goddelijke genade heeft laten vernieuwen kan in zichzelf de nieuwheid van het evangelie dragen en deze daarom verkondigen.”⁴⁰

Het gezin

24. In het Werk moeten we altijd het optimisme en de bovennatuurlijke visie hebben die samengaan met het goddelijk kindschap, maar we kunnen niet negeren dat een van de door de golf van het hedonisme meest bedreigde gebieden op dit moment het gezin is. Onder de ernstige schade die deze situatie veroorzaakt, springt de toename van huwelijksontrouw in het oog en de toenemende mate waarin jonge mensen moeilijk in staat zijn de stem van God te horen en te volgen, vooral wat betreft het apostolisch celibaat. Daarom blijkt vandaag de dag in de verschillende lagen van de maatschappij een *kruistocht van mannelijkheid en zuiverheid*⁴¹ bijzonder dringend en noodzakelijk.

In deze strijd om de zuiverheid is het, net als bij alle andere deugden, van groot belang dat ieder persoonlijk deze vreugdevolle bevestiging die de heilige zuiverheid is met fijngevoeligheid beleeft, ieder binnen zijn eigen staat, en ook de invloed niet veronachtzaamt die men door middel van het apostolaat van vriendschap en vertrouwen kan uitoefenen. Bovendien blijkt altijd het nut van interdisciplinaire studies over de manier waarop ervoor gezorgd kan worden dat vele perso-

---

40. BENEDICTUS XVI, Toespraak aan de deelnemers aan een cursus over het inwendig rechtsbereik, 9-3-2012.

41. HEILIGE JOZEFMARIA, *De Weg*, nr. 121.

nen en instellingen in de hele wereld – door het voorbeeld van de eerste christenen te volgen – een nieuwe cultuur, een nieuwe wetgeving, een nieuwe mode, waar ik eerder aan refereerde, kunnen bevorderen.

Er zal volhardend gebeden en hard gewerkt moeten worden om zo'n ambitieus doel te bereiken. Maar zo werken de christenen aan hun doeleinden: grootmoedig in hun verlangen en met zin voor de realiteit van wat ze individueel kunnen bereiken. We moeten ervan overtuigd zijn dat ieder van ons tot heel wat meer in staat is dan hij denkt, op basis van kleine dingen in de eigen omgeving, zoals opmerkingen, voorbeelden, en heilige ontoegeeflijkheid. Er schiet me een beeld te binnen dat de heilige Jozefmaria gebruikte met het oog op het ecologische probleem. Ik neem het hier op omdat het me heel illustratief lijkt voor wat ik naar voren ga brengen:

Onlangs zei ik tegen jullie oudere broers, toen ik eraan dacht dat we zo vaak over boten en netten spreken, dat er nu overal over ecologie geschreven en gesproken wordt. In rivieren, meren en in alle zeeën neemt men watermonsters om die vervolgens te analyseren... Het resultaat is bijna altijd dat het water in slechte conditie is: de vissen hebben geen gezonde, leefbare omgeving.

Als we over boten en netten spraken, hadden jullie en ik het altijd over de netten van Christus, over de boot van Petrus en over de zielen. De Heer zei niet voor niets: komt, volgt Mij; Ik zal u vissers van mensen maken (Mt 4, 19). Nou kan het gebeuren dat een van die vissen, een van die mensen, bij het zien van wat er in de wereld en binnen de Kerk van God gebeurt, bij die zee die bedekt lijkt met vuiligheid, en die rivieren die vol afzichtelijke drab zijn waar ze geen voedsel noch zuurstof vinden, dat bij een van die vissen – en we hebben het over vissen die denken, want ze hebben een ziel – de gedachte zou opkomen te zeggen: 'Zo is het genoeg! Ik spring eruit en... afgelopen! Het heeft geen zin zo te leven. Ik neem mijn toevlucht tot de oever en zal daar nog even liggen zuchten, nog een beetje zuurstof inademen en... afgelopen!'

Nee, mijn kinderen, we moeten midden in deze verdorven wereld doorgaan, in deze zee vol troebel water; in die rivieren die door grote steden en kleine dorpjes stromen en niet de kracht in hun wateren hebben het lichaam te versterken of de dorst te lessen omdat ze vergiften. Mijn kinderen, wij moeten altijd, op straat, midden in de wereld zijn en proberen rondom ons een oase van helder water te creëren, zodat er ook andere vissen komen om met zijn allen het heldere water te verruimen, waarbij we de rivier zuiveren en de wateren van de zee hun kwaliteit teruggeven.⁴²

25. In gelijksoortige of ergere sociale en morele omstandigheden dan die van nu is de Kerk begonnen met het verlangen het decadente Romeinse Rijk te veranderen, en wij christenen moeten dat ook doen en vastbesloten de sfeer van Christus naar de mensheid brengen.

De vaders en moeders spelen hierbij een onvervangbare rol in het gezin: hun inspanning om een diep christelijk stempel op het gezinsleven en de opvoeding van hun kinderen te drukken zal die gezinnen tot harden van christelijk gedrag maken, als oases van schoon water die van invloed zullen zijn op veel huwelijken. Tegelijkertijd vergemakkelijken ze het dat er roepingen van overgave aan God ontstaan voor het priesterschap en voor de meest uiteenlopende wegen die er binnen de Kerk zijn, zowel in het seculiere als in het religieuze leven, en dragen ze bij aan nieuwe ***stralende en blij gezinnen*** zoals de heilige Jozefmaria zei.

---

42. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een familiebijeenkomst, 20-5-1973.

De ouders van een gezin komt – ik zeg het nog eens – uit eigen hoofde een breed scala aan persoonlijk apostolaat toe dat op verschillende manieren vorm krijgt. En er is niets logischer dan dat ze zich vrijwillig aansluiten bij de vele personen die soortgelijke problemen ervaren, om deze situatie die van groot belang is samen aan te pakken: het gebruik van de vrije tijd, de ontspanning en het vermaak, de reizen, het promoten van geschikte plekken waar hun dochters en zonen menselijk en geestelijk gezien gezond kunnen opgroeien, enz. Aan echtparen met schoolgaande kinderen komt terecht – als een heel belangrijk deel van hun educatieve verantwoordelijkheid – de keuze en zelfs het bevorderen van goede scholen en jeugdclubs toe; bovendien is duidelijk dat het van groot belang is actief betrokken te zijn bij het reilen en zeilen van de educatieve centra waar hun kinderen naar toe gaan, en alle middelen die de wet toestaat te gebruiken om ze een juiste koers te geven.

De laatste tijd begint, na vele jaren van propaganda ten gunste van de co-educatie, het idee terrein te winnen dat gescheiden onderwijs voor jongens en meisjes op basis- en middelbaar schoolniveau gunstig blijkt te zijn voor de vorming van de nieuwe generaties. Het is van belang zich niet van deze ontwikkeling te distantiëren en de inzet om dit verder te onderzoeken en te verbreiden te ondersteunen – in het juridische en pedagogische aspect en met betrekking tot de publieke opinie –, om zo de legitimiteit en de voordelen van deze werkwijze te laten zien, die blijk geeft van een groot respect voor de opgroeiende jongeren en van een beproefde educatieve doeltreffendheid en ook van menselijke vorming.

26. In deze context is het eveneens noodzakelijk om een juist begrip te hebben van de vrijheid, want deze gave wordt vaak ten onrechte vereenzelvigd met de simpele mogelijkheid om dat te doen waar men op ieder moment het meest zin in heeft, wat de grillen of het gemak bevredigt, zonder dat men de diepe band ervan met de waarheid beschouwt. De vrijheid, een groot natuurlijk goed, is verzwakt door de zonde, maar Christus heeft haar hersteld met de genade en haar verheven tot de categorie van de nieuwe en waarachtige bovennatuurlijke vrijheid: die van de kinderen Gods (vgl. *Rom 8, 18-19.21*). De heilige Jozefmaria heeft, juist omdat hij zichzelf zo-zeer kind van God de Vader wist en voelde – een kinschap dat de intiemste werkelijkheid van de man en van de vrouw uitmaakt – een bijzonder diep begrip van de christelijke vrijheid bereikt, en hij heeft gewezen op *de dwaling (...) van mensen die genoeg nemen met het droeve geschreeuw: vrijheid! vrijheid! Vaak – zo waarschuwde hij – gaat er achter die roep juist een tragische onderworpenheid schuil. Want kiezen voor de dwaling werkt niet bevrijdend. Christus alleen brengt bevrijding (vgl. Gal 4, 31), want Hij alleen is de Weg, de Waarheid en het Leven (vgl. Joh 14, 6).*⁴³ En hij voegde eraan toe: *de vrijheid krijgt haar authentieke betekenis wanneer zij gebruikt wordt ten dienste van de waarheid die verlost, wanneer men er gebruik van maakt om de grenzeloze liefde te zoeken van een God die ons bevrijdt van alle onderworpenheid.*⁴⁴

Als verantwoordelijke burgers moeten wij, christenen, al het mogelijke doen om de eigen vrijheid en die van de anderen te verdedigen en te bevorderen en tegelijkertijd iedereen helpen die nieuwe vrijheid, *hac libertate nos Christus liberavit (Gal 5, 1)*, waarmee Christus ons bevrijd heeft, te ontdekken. Het gaat om een van de dringendste taken van de nieuwe evangelisatie. Ik heb er al aan herinnerd dat de mensen die zich in hun huwelijk moeten heiligen hier een onvervangbare rol spelen; maar ik wil nog eens benadrukken dat de verplichting om de juiste leer over

---

43. HEILIGE JOZEFMARIA, *Vrienden van God*, nr. 26.

44. *Ibid.* n. 27.

het huwelijk en het gezin te verspreiden een verantwoordelijkheid is die ieder – man en vrouw – ten deel valt.

HET GELOOF KENNEN EN BELIJDEN

27. Alle inspanningen om de nieuwe evangelisatie te bevorderen – zowel in het apostolaat van de intelligentie als op de terreinen die ik als prioriteit heb genoemd – moeten steunen op het solide fundament van het geloof. *Zonder het geloof is het onmogelijk aan God te behagen* (Hebr. 11, 6), zegt de heilige Schrift.

Deze theologale deugd, de poort van het christelijk leven, vraagt de vrije instemming van het verstand en leidt naar de volledige trouw aan de wil van God die geactualiseerd wordt in de waarheden die Hij ons heeft geopenbaard. Hij geeft ons de zekerheid dat ze op gezag van de Schepper moeten worden aanvaard die, zoals Genesis nadrukkelijk vertelt, alleen het welzijn van al het geschapene heeft gewild. Daarom is het geloof dat serieus aanvaard en in praktijk gebracht wordt een stimulans om voortdurend een volledig vertrouwen in God te hebben die ons – als wij deze vrije en verantwoordelijke overgave beleven – verzekert van de deelname in zijn goddelijk leven dat ons met deze waarheden is gegeven als een weg om de eenheid met God zelf te bereiken.

In dit perspectief is het *Jaar van het geloof* een uitnodiging tot een authentieke en nieuwe bekering tot de Heer, de enige Redder van de wereld. In het mysterie van zijn dood en verrijzenis heeft God ten volle de Liefde geopenbaard die redt en die de mensen oproept tot een bekering van leven door de kwijtschelding van de zonden (vgl. *Hand. 5, 31*). Voor de apostel Paulus leidt deze liefde de mens binnen in een nieuw leven: ‘Door de doop in zijn dood zijn we met Hem begraven, opdat ook wij, zoals Christus door de macht van zijn Vader uit de doden is opgewekt, een nieuw leven zouden leiden’ (*Rom. 6, 4*). Dankzij het geloof geeft dit nieuwe leven vorm aan heel het bestaan van de mens op grond van de radicale nieuwheid van de verrijzenis.⁴⁵

Voorbeelden van geloof

28. De brief aan de Hebreëen houdt ons een opeenvolging van trouwe mannen en vrouwen voor ogen die in de loop van de heilsgeschiedenis, vanaf de rechtvaardige Abel, in God geloofden en zich met heel de kracht van hun verstand en hun wil aan Hem vasthielden, terwijl ze met vreugde hun leven in zijn dienst stelden (vgl. *Hebr. 11, 4-40*). Onder al deze mensen springt de figuur van Abraham, *onze vader in het geloof*⁴⁶, eruit. Van hem moeten wij eveneens een sterk vertrouwen in God leren, want wij moeten in de loop van de komende maanden groeien in theologaal leven door steeds meer te vertrouwen op de middelen die ons naar de hemel leiden, en we moeten met kracht aan de heilige Drie-eenheid vragen om een vermeerdering van het geloof, de hoop en de liefde.

Toen hij zich in Caldea, in de stad Ur bevond “hoorde Abraham het woord van de Heer die hem losrukte van zijn land, van zijn volk, en in zekere zin van zichzelf, om van hem een instru-

---

45. BENEDICTUS XVI, Apost.brief *Porta fidei*, 11-10-2011, nr. 6.

46. ROMEINS MISSAAL, Eucharistisch gebed 1.

ment in het heilsplan te maken, dat de toekomst van het volk van het verbond en zelfs van alle volken omvatte.⁴⁷ Zonder te aarzelen ging de patriarch onmiddellijk op weg.

Door het geloof heeft Abraham gehoor gegeven aan de roepstem van God en ging hij op weg naar een land dat bestemd was voor hem en zijn erfgenamen; hij vertrok zonder te weten waarheen. Door het geloof verbleef hij als vreemdeling in het land dat hem beloofd was; hij woonde er in tenten, evenals Isaak en Jakob, die dezelfde belofte erfden; want hij zag uit naar de stad met fundamenten, waarvan God de ontwerper en bouwer is. Door het geloof heeft ook Sara, die onvruchtbaar was, de kracht ontvangen om ondanks haar hoge leeftijd nog moeder te worden, omdat ze Hem die de belofte had gedaan, betrouwbaar achtte. Daarom is ook uit één man, die totaal was afgeleefd, een nageslacht ontsproten, talrijk als de sterren aan de hemel, ontelbaar als de zandkorrels aan het strand van de zee (Hebr. 11, 8-12).

Dezelfde grootse epos van een sterk geloof ontwikkelt zich verder – met nog grotere intensiteit en omvang – in het Nieuwe Testament. De allerheiligste Maagd Maria toont zich een onovertroffen lerares die door het geloof **het woord van de engel heeft aangenomen en geloofde in de boodschap dat zij in de gehoorzaamheid van haar toewijding moeder zou worden van God** (vgl. *Lc* 1, 38). Bij haar bezoek aan Elisabeth hief zij haar lofzang tot de Allerhoogste aan vanwege de wonderen die Hij verrichtte in degenen die zich aan Hem toevertrouwen (vgl. *Lc* 1, 46-55). Met vreugde en bezorgdheid bracht zij haar enige Zoon ter wereld, waarbij zij haar maagdelijkheid behield (vgl. *Lc* 2, 6-7). Vertrouwend op haar echtgenoot, Jozef, bracht zij Jezus naar Egypte om Hem te redden van de vervolging van Herodes (vgl. *Mt* 2, 13-15). Met hetzelfde geloof volgde zij de Heer bij zijn prediking en bleef bij Hem tot op Golgota (vgl. *Joh* 19, 25-27). Met geloof smaakte Maria de vruchten van de verrijzenis van Jezus en, iedere herinnering in haar hart bewarend (vgl. *Lc* 2, 19.51), gaf zij deze door aan de Twaalf die met haar in het cenakel waren verenigd om de heilige Geest te ontvangen (vgl. *Hand* 1, 14; 2, 1-4).⁴⁸

Daarom is het overdenken en doorgronden van het geloof van Maria voor ons een hulp om onze totale afhankelijkheid van God te ervaren; een afhankelijkheid die ons doet begrijpen dat wij, met onze hand stevig in haar hand, in staat zijn wonderen te verrichten, met een buitengewone waarde voor ons eigen leven, voor de Kerk, voor de medeverlossing die ons is toevertrouwd; een buitengewone waarde die logischerwijs afdaalt tot de schijnbaar onverschillige bezigheden en kleinigheden, want met God *póssumus!*, kunnen we alles; en zonder Hem, *nihil*, niets.

Door het geloof lieten de apostelen alles achter om de Meester te volgen. Hetzelfde deden de leerlingen van het eerste uur, en de martelaren die hun leven gaven om van het evangelie te getuigen, en ontelbare christenen van alle tijden, ook recentelijk. **Uit geloof hebben in de loop der eeuwen mannen en vrouwen van alle leeftijden, van wie de naam in het Boek van het leven geschreven staat, (vgl. *Apok* 7, 9; 13, 8) beleden hoe mooi het is om Christus te volgen daar waar zij werden geroepen om getuigenis te geven van hun christen zijn: in het gezin, in het beroep, in het openbare leven, in het uitoefenen van hun charisma en het dienstwerk waartoe zij werden geroepen.**⁴⁹

---

47. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, *Brief over de pelgrimstocht naar plaatsen die verband houden met de heilsgeschiedenis*, 29-6-1999, nr. 5.

48. BENEDICTUS XVI, *Apost.brief Porta fidei*, 11-10-2011, nr. 13.

49. *Ibid.*

Het voorbeeld van de heilige Jozefmaria

29. Richten we nu onze ogen op de geschiedenis van de Kerk, waarin nooit mannen en vrouwen hebben ontbroken die instrumenten zijn geweest in de handen van God om in moeilijke tijden een nieuwe impuls en vitaliteit aan het geloof van het christenvolk te geven. Ik denk aan het voorbeeld van onze stichter: de heilige Jozefmaria mediteerde vaak over de persoon en het antwoord van onze voorgangers in het geloof. Daarom liet onze Vader, zoals de patriarch Abraham, zijn nobele plannen achter zich en werd hij, gehoorzaam aan de goddelijke stem, een pelgrim op de wegen der aarde, om aan zijn broeders en zusters een leer te onderwijzen ***die oud is als het evangelie en zoals het evangelie nieuw***⁵⁰: dat God ons roept om heilig te zijn in ons werk en in de gewone dagelijkse omstandigheden, in de realiteit van het aardse leven. Hij was een mens, een priester van geloof en van hoop: deugden die de Heer, samen met de liefde, met groeiende intensiteit in zijn hart uitstortte. Door dit gigantische geloof en deze grote hoop goed te verzorgen, was hij in staat om de taak die hij had ontvangen tot een goed einde te brengen, en nu zijn er mensen, ontelbaar *als de sterren aan de hemel en als het zand aan het strand van de zee* (Gen. 22, 17) – van verschillende leeftijd, ras en afkomst – die zich met deze geest voeden en zo de eer van God zoeken.

Het leven van de heilige Jozefmaria laat zien dat iedere dag een tijd van geloof, van hoop en van liefde moet zijn, zonder dat we aan het egoïsme toegeven. Het is dus goed dat we ons afvragen hoe de theologale deugden zich in ons dagelijks gedrag uiten: of wij de voorzienigheid van onze Vader God ontdekken in alle omstandigheden, zowel in wat ons gunstig als in wat ons ongunstig lijkt; dat wij er helemaal van overtuigd zijn dat *omnia possibilia credenti* (Mc. 9, 23), dat alles mogelijk is voor degene die gelooft, ook al ontbreken hem persoonlijke verdiensten en menselijke middelen; dat we optimistisch zijn in het apostolaat, met een bovennatuurlijk optimisme, dat geworteld is in de overtuiging – zoals de apostel bevestigt – *omnia possum in eo, qui me confortat* (Fil. 4, 13) dat we alles kunnen in Christus, die onze sterkte is.

Misschien moeten we concluderen dat wij deze deugden nog niet intensief genoeg beoefenen. Dan past het dat wij de volgende overwegingen van de heilige Jozefmaria op onszelf toepassen: ***We hebben niet genoeg geloof. We zullen pas moedig en trouw zijn als wij ons – vol vertrouwen in God en zijn Moeder – op die deugd gaan toelleggen. God, die altijd dezelfde is, zal door onze handen wonderen verrichten.***

Jezus, geef mij dat geloof waarnaar ik echt verlang! Maria, allerheiligste Moeder, maak dat ik geloof!⁵¹

Onze Vader bad vaak voor zichzelf, voor zijn talrijke zonen en dochters, en voor alle christenen, om in de theologale deugden te groeien: *adauge nobis fidem, spem, caritatem!*, vermeerder ons geloof, onze hoop en onze liefde; en dat vroeg hij ook – zonder woorden, met zijn hart – terwijl hij in de heilige Mis de hostie of de kelk ophief. Het enige wat hem bewoog was om altijd, in elke situatie, een betere dienaar te zijn – en dat ook wij betere dienaars zouden zijn – van God en van de zielen. Hierin wortelt, daar wil ik op aandringen, de noodzakelijke vooronderstelling dat de voortgang van de Kerk nu en altijd nieuwe vruchten oplevert. Zoals de paus schrijft, **wensen wij dat dit Jaar in iedere gelovige de aspiratie oproept om het geloof in zijn volheid en met hernieuwde overtuiging, met vertrouwen en hoop, te belijden.**⁵²

---

50. HEILIGE JOZEFMARIA, *Instrucción*, 19-3-1934, nr. 45.

51. HEILIGE JOZEFMARIA, *De Smidse*, nr. 235.

52. BENEDICTUS XVI, Apost. brief *Porta fidei*, 11-10-2011, nr. 9.

De inhoud herontdekken van het geloof dat beleden, gevierd, beleefd en gebeden wordt, en nadenken over de geloofsact zelf – voegt de paus eraan toe – dat is een taak die iedere gelovige zich eigen moet maken, vooral in dit *Jaar*. Het is geen toeval dat de christenen er in de eerste eeuwen aan gehouden werden het Credo van buiten te leren. Dit diende hun als dagelijks gebed om de taak die zij met het doopsel op zich hadden genomen niet te vergeten.⁵³

Het geloof vragen en deze deugd verdiepen

30. Laten we in de loop van deze maanden, wanneer we in de Mis en op andere momenten het Credo bidden, de inspanning doen met een groter bewustzijn het geloof van de Kerk te belijden en steeds meer aandacht te hebben voor de woorden en hun betekenis, en hopelijk lukt het ons deze geest voor altijd vast te houden. Ook zou het veel helpen als we de diverse artikelen van de geloofsbelijdenis bestuderen en vaak overwegen. Onder de middelen die Benedictus XVI voorstelt om waarde en echte doeltreffendheid aan deze periode te geven, noemt hij met name de studie van de *Catechismus van de Katholieke Kerk* – of ook van zijn *Compendium* – als een prachtige erfenis van het Tweede Vaticaans Concilie, waarin op een complete, organische en ordelijke wijze alle waarheden van de katholieke leer zijn opgenomen.

Er bestaat immers een diepe eenheid tussen de geloofsact en de inhoud waarmee wij instemmen.⁵⁴ De kennis van de inhoud van het geloof is essentieel om ermee te kunnen instemmen, om met het verstand en de wil volledig te kunnen onderschrijven wat de Kerk ons voor ogen stelt. Dat men dit aanvaardt impliceert daarom dat men, wanneer men gelooft, uit vrije wil heel het geloofsmysterie aanneemt, want God zelf garandeert de waarheid ervan doordat Hij zich openbaart en zijn mysterie van liefde aan onze rede aanbiedt.

Anderzijds – zo gaat de paus verder – mogen wij niet vergeten dat in onze culturele context zeer veel mensen – alhoewel zij de gave van het geloof op zich niet erkennen – toch oprecht op zoek zijn naar de uiteindelijke zin van en de definitieve waarheid over hun bestaan en de wereld. Dit zoeken is een authentieke ‘inleiding’ op het geloof, omdat het die personen op de weg zet die voert naar het mysterie van God.⁵⁵

We moeten niet verzwakken bij de geweldige poging om de geestelijke onrust bloot te leggen die zich in alle zielen nestelt, om hen de benodigde vorming te kunnen aanbieden om hun honger naar de waarheid te stillen. Vooral in onze tijd is het heel belangrijk om aan degenen met wie wij om een of andere reden omgaan, te leren of te herinneren dat het aardse leven een voorbijgaande etappe van het menselijk bestaan vormt. God heeft ons geschapen voor het eeuwige leven, Hij heeft ons voorbestemd om aan het goddelijk leven deel te nemen en zo een volledig en eindeloos geluk te bereiken. Deze gave van de heilige Drie-eenheid bereikt men slechts ten volle na de lichamelijke dood, maar hij begint reeds hier op aarde. *Dit nu is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Hem, die Gij gezonden hebt, Jezus Christus (Joh. 17, 3). Wie mijn vlees eet en mijn bloed drinkt, heeft het eeuwige leven, en Ik zal hem op de jongste dag doen verrijzen (Joh. 6, 54).*

31. De komende maanden wordt ons een nieuwe gelegenheid geboden om het mysterie van Christus diep te mediteren. Met zijn daden en zijn woorden heeft Jezus ons de Vader getoond en Hij heeft ons de weg laten zien die tot Hem voert. Hij heeft het ons makkelijk gemaakt om het

---

53. *Ibid.*

54. *Ibid.*, nr. 10.

55. *Ibid.*

doel te bereiken: de Kerk met haar sacramenten en instellingen en bovendien heeft Hij ons de heilige Geest gezonden, die, door de genade in de zielen woont en de mensen constant voortstuwt naar het huis van de Vader. Alles ontspringt als een vrucht van de goddelijke welwillendheid, want *hierin bestaat de liefde: niet dat wij God hebben liefgehad, maar dat Hij ons heeft bemind, en zijn Zoon heeft gezonden tot verzoening voor onze zonden* (1 Joh. 4, 10).

Laten we ons ervan overtuigen hoe fundamenteel het is deze essentiële waarheid te overwegen en anderen uit te nodigen dat ook te doen: ***God bemint ons! De almachtige, die hemel en aarde gemaakt heeft.***⁵⁶ Laten we ons verwonderen en bedanken voor deze indrukwekkende aankondiging die wij door een universele catechese overal moeten verspreiden. Juist dit woord, *catechese*, betekent in zijn meest letterlijke Griekse etymologie een bericht ‘in de oren laten klinken’. Al in de eerste tijden, vanaf het moment dat de Kerk de zo kostbare parel en de schat van de redding aan de mensheid begon over te dragen, gebruikte zij voor de christenen de leermethode die de Meester had uitgelegd. Zó, door te luisteren, namen de eerste leerlingen van de Heer het goede nieuws aan, en zij droegen het zó aan anderen over dat de wil en het handelen van degenen die het hoorden er waarde aan hechtten en zij het zich eigen maakten.

Dat moeten ook wij nu, na twintig eeuwen christendom, doen: de waarheid die Jezus ons bracht laten weerklinken in het hart van de mensen die wij tegenkomen op onze aardse weg en – door het gebed – ook in het hart van de mensen met wie wij niet persoonlijk omgaan. Aan iedere man en vrouw moeten wij op de juiste manier zeggen: God heeft vanaf alle eeuwigheid *aan jou* gedacht! God houdt van *jou*! God heeft *voor jou* een onuitsprekelijke plaats bereid, de hemel, waar Hij zich in eeuwig bezit en eeuwige vreugde aan jou zal geven; Hij verzadigt overvloedig de verlangens naar geluk die in jouw hart genesteld zijn!

32. Men moet deze fundamentele waarheden niet als vanzelfsprekend veronderstellen. Veel mensen kennen God niet of hebben zich een onjuist beeld van Hem gevormd. Sommigen stellen zich God voor als Iemand die gebrand is op de vervulling van de wet en die altijd klaar staat om te straffen, of een God naar wie men alleen toe gaat als men Hem nodig heeft; anderen denken aan God als iemand die opgesloten is in zijn eigen geluk en heel ver af staat van het leed en de angsten van de mensen... Wat we niet mogen nalaten is ons de vraag te stellen of voor degenen die ons zien, door onze vreugde en onze vrede, de goedheid van de Heer jegens zijn kinderen *tastbaar* is.

Wij moeten allemaal voortdurend ***deze basis van duidelijke ideeën over de fundamentele thema's versterken om in staat te zijn het verstand van zoveel mensen te verlichten en de Kerk te verdedigen tegen de aanvallen die zij soms van alle kanten ondergaat: duidelijke ideeën over de leerstellige en morele waarheden; over de eisen aan het gezin en het christelijk onderwijs; over het recht op werk, op rust, op privé-eigendom, etc.; over de fundamentele vrijheid van vereniging, van meningsuiting, etc. Zo zullen jullie vol vreugde de waarheid van deze woorden smaken: veritas liberabit vos (Joh. 8, 32), want de waarheid zal jullie vreugde, vrede en doeltreffendheid geven.***⁵⁷

Laten wij de heilige Geest met kracht vragen dat Hij ons bijstaat opdat we een overtuigend getuigenis kunnen geven, en de rationele argumenten uiteen kunnen zetten die elke persoon, overeenkomstig zijn kennis en vorming, helpt om zijn geest voor de waarheid te openen. Laten we met een volhardend vertrouwen bidden. Dit punt komt als het belangrijkste naar voren, en laten we ons de belofte van de Heer herinneren: *Ik zeg u: wanneer twee van u eensgezind op aar-*

---

56. HEILIGE JOZEFMARIA, *Als Christus nu langskomt*, nr. 144.

57. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief*, 9-1-1959, nr. 34.

de iets vragen – het moge zijn wat het wil – zullen zij het verkrijgen van mijn Vader, die in de hemel is. (Mt. 18, 19). We zullen van de hemel verkrijgen wat we van God afsmeaken, als we heel verenigd blijven in het gebed en de gelederen sluiten als *een leger in slagorde* (Hoogl. 6, 4), een strijd van vrede en van vreugde.

Bij een commentaar op het vers van het evangelie dat ik net heb overgenomen, geeft Benedictus XVI aan dat **het woord dat de evangelist gebruikt om te zeggen ‘ze stemmen met elkaar overeen’ (...)** betrekking heeft op een ‘symfonie’ van harten. **Dat is wat het hart van God beïnvloedt. Het overeenstemmen in het gebed blijkt belangrijk opdat de hemelse Vader het aanneemt.**⁵⁸ Laten we altijd heel dicht bij de paus en zijn intenties blijven, want zo naderen we meer tot Christus en, met Hem, tot de Heilige Geest, en onze smeekbede zal doeltreffend zijn bij God de Vader.

LEERSTELLIGE VORMING

33. Onze Vader noemde vijf fundamentele aspecten van de vorming: menselijk, leerstellig, geestelijk, apostolisch en professioneel. Het *Jaar van het geloof* nodigt ons heel nadrukkelijk uit opnieuw na te denken over onze leerstellige vorming. En de reden daarvan is eenvoudigweg dat deze vorming er zich, vanuit verschillende perspectieven, op richt dat wij ons persoonlijk verdiepen in de *inhoud* van het geloof en in de *betekenis* van het geloof; en zo kunnen we, door middel van deze hernieuwde *intelléctus fidei*, aan onze collega’s en vrienden het geheim van de liefde van God in Jezus Christus verkondigen en voorhouden.

Vorming in de leer van de Kerk

34. Daarom heeft onze stichter in een paar kernachtige woorden de fundamentele activiteit van het Werk samengevat: ***leer geven***. Vandaar de voordurende vreugdevolle inspanning om de gelovigen van de Prelatuur van het voedsel van de vorming te verzekeren, vooral in leerstellig opzicht. Ik stel me de vreugde van onze Vader voor, wanneer hij vanuit de hemel ziet dat deze lessen, overeenkomstig de plannen en noden van iedere plaats, zonder onderbreking georganiseerd worden. Ik herinner jullie aan wat hij ons nadrukkelijk bleef herhalen, zodat het in ons geheugen gegrift zou zijn: ***Doe veel moeite om je de leer die men jullie geeft eigen te maken, opdat ze niet onvruchtbaar blijft; en voel de noodzaak en de vreugdevolle plicht om de vorming die jullie ontvangen aan anderen door te geven, opdat deze ook in het hart van anderen vruchten draagt van goede werken, met grote rechtschapenheid.***⁵⁹

Dienen, om van nut te zijn, zei de heilige Jozefmaria vaak, waarbij hij de verschillende betekenissen van het woord *dienen* gebruikte; nuttig zijn voor de anderen en echt in staat zijn om verschillende omstandigheden het hoofd te bieden. Hij vatte in deze woorden het belang van een goede voorbereiding samen op alle gebieden, met de wens een effectieve medewerking te verlenen aan de plannen van God en van de Kerk. ***Om de zielen te kunnen dienen moeten we allereerst zelf ergens voor dienen; dat wil zeggen dat we ons vormen. Als we dat niet doen, zullen we geen goede instrumenten zijn, en dienen we nergens voor.***⁶⁰ Als we dat toepassen op ons apostolisch doel, dan *dient* alleen die persoon die een levendig en ontwikkeld geloof bezit en

---

58. BENEDICTUS XVI, Homilie in de vespers van het feest bij de bekering van de apostel Paulus, 25-1-2006.

59. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 9-1-1959*, nr. 34.

60. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een familiebijeenkomst, 6-5-1968.

koestert, want slechts vanuit dit geloof kan hij het apostolaat van het Werk en de leerstellige vorming van de anderen *dienen*.

Overtuigd van deze permanente noodzaak heeft de heilige Jozefmaria de normen vastgesteld voor de leerstellige vorming van de gelovigen van het Werk en geleidelijk verder ontwikkeld. Laten we in onze omgang met de Heer nogmaals doornemen wat hij ons zonder ophouden heeft uiteengezet: ***De doeleinden die wij ons samen stellen zijn de heiligheid en het apostolaat. En om deze doeleinden te bereiken hebben wij bovenal vorming nodig. Voor onze heiligheid, leer; en voor het apostolaat, leer. En voor de leer, tijd, een gunstige plaats, met de geschikte middelen. Laten we geen buitengewoon licht van God verwachten, dat Hij ons niet hoeft te geven wanneer Hij ons enkele concrete menselijke middelen aanreikt: de studie, het werk. We moeten ons vormen, we moeten studeren.***⁶¹

De Trooster, die samen met de Vader en de Zoon in de ziel in staat van genade verblijft, is – voor hen die naar zijn stem luisteren en volzaam zijn aan zijn ingevingen – werkelijk degene die “de leer van Jezus Christus in de geest en in het hart van de mensen doet doordringen.”⁶² Jezus Christus noemde hem zelf de *Geest van waarheid* en Hij verzekerde ons: *wanneer Hij echter komt, de Geest der waarheid, zal Hij u tot de volle waarheid brengen; Hij zal niet uit zichzelf spreken, maar spreken al wat Hij hoort (...) Hij zal Mij verheerlijken, omdat Hij aan u zal verkondigen wat Hij van Mij ontvangen heeft* (Joh. 16, 13-14). En de heilige Vader Johannes Paulus II heeft in een commentaar op deze evangelieteksten gezegd: “Als Jezus van zichzelf gezegd heeft: ‘Ik ben de Waarheid’ (Joh. 14, 6), is het deze waarheid over Christus die de heilige Geest doet kennen en die Hij verspreidt (...) De Geest is licht van de ziel: *Lumen cōrdium*, zoals wij Hem bij de sequentie van Pinksteren aanroepen.”⁶³

Wij christenen beseffen dat wij vrijer zijn dan wie dan ook, als we ons niet laten meeslepen door de vergankelijke trends van het moment. De Kerk moedigt haar kinderen aan om zich te gedragen als ***verantwoordelijke en consequente katholieke burgers, op zo’n wijze dat het verstand en het hart van elk van ons niet uit elkaar gaan, niet elk zijn eigen weg gaan, maar sterk met elkaar verenigd zijn om op elk ogenblik te doen wat we duidelijk zien dat we horen te doen, zonder ons – door gebrek aan persoonlijkheid en trouw aan ons geweten – door voorbijgaande trends of modes te laten meeslepen. Dan zullen wij niet langer onmondig zijn, heen en weer geslingerd en meegesleurd door elke windvlaag, ik bedoel, door elke leer die door het valse spel van sluwe mensen wordt uitgedacht om tot dwaling te verleiden*** (Ef. 4, 14).⁶⁴

Verdiepen in de geloofsleer

35. Als wij er naar verlangen God beter te kennen en lief te hebben en als wij graag willen dat de anderen Hem leren kennen en liefhebben, is het essentieel dat de katholieke leer ons verstand steeds meer vorm geeft en dat onze wil hierdoor wordt aangezet. Bovendien wordt deze plicht bijzonder dringend tegenover de nu heersende cultuur waarin men zich steeds meer van God verwijdert.

Daarom is het van buitengewoon belang dat wij de noodzaak zien aan onze leerstellige vorming te blijven werken. Laat de studie nooit achterwege, vooral de studie theologie om, ieder naar zijn eigen mogelijkheden, deze *intellēctus fidei* te verwerven waarover ik jullie gesproken heb. Wij moeten met kracht en vol vreugde de innerlijke spanning voelen van het *‘fides quaerens*

61. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een meditatie, 21-11-1954.

62. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Toespraak bij de algemene audiëntie, 24-4-1991.

63. *Ibid.*

64. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 6-5-1945*, n. 35.

*intelléctum*⁶⁵: die van het verstand, dat geïnformeerd is door het geloof, en dat aanzet om steeds dieper te leren kennen wat men gelooft. De studie van de theologie – niet op basis van routine of alleen van het geheugen – maar een levenskrachtige theologie, helpt in hoge mate dat de waarheden van ons geloof volledig eigen worden aan het verstand, en dat wij in het geloof en vanuit het geloof leren denken. Alleen dan zijn wij in staat de juiste waarde te geven aan de veelvuldige vraagstukken die soms complex zijn en opgeroepen worden door onze professionele bezigheden en de ontwikkeling van de maatschappij in haar geheel. Juist omdat jullie vrij zijn, mijn dochters en zonen, en omdat elk van jullie volkomen zelfstandig beslissingen neemt en handelt, moeten jullie de moeite doen bijzondere aandacht te schenken aan de noodzakelijke goede vorming van jullie verstand en jullie geweten, om te kunnen rekenen op een hoeveelheid kennis, niet alleen van de menswetenschappen, maar ook van de theologie, die jullie in staat stellen te denken, te oordelen en te handelen zoals een christen betaamt.

Wij moeten ons intellectueel verrijken om op bekwame wijze die thema's van de katholieke leer aan te pakken die van bijzonder belang zijn voor ons eigen beroep, of die een bijzondere actualiteit genieten in het land. Ze zullen van plaats tot plaats verschillen, maar enkele daarvan gelden in onze tijd voor overal: namelijk thema's met betrekking tot huwelijk en gezin, de opvoeding, de bio-ethiek, enz.

36. In deze lijn heb ik er op aangedrongen dat men de verbetering en de specialisatie van de docenten in de verschillende *Stúdia Generália* van de Prelatuur blijft stimuleren; dat men op hoog niveau samenwerkingsverbanden in het onderzoek bevordert aan de universiteiten waar het Opus Dei geestelijke ondersteuning verleent; dat men interdisciplinaire groepen vormt – bijvoorbeeld van artsen, biologen, juristen, sociologen – die zich met apostolische visie aan deze taak wijden.

Niet weinig gelovigen van de Prelatuur zullen, samen met anderen, een soortgelijk werk kunnen verwezenlijken in de openbare of particuliere academische centra waar zij werken. En nog vele anderen zijn in staat, ook al zijn ze beroepsmatig niet actief op deze specifieke gebieden, hun steentje bij te dragen aan de vorming van een gezonde publieke opinie die de natuurwet respecteert en vanuit de christelijke boodschap, met een opportuun gebruik van de sociale media. Ik heb jullie al eens gezegd dat een eenvoudige brief of een *e-mail* aan een krant, met een sympathieke en duidelijke uitleg, met *gave van talen*, van een punt van de katholieke leer, soms doeltreffender is dan een dik traktaat. Wanneer de publieke opinie van een land een misvormde visie geeft van de Kerk, en zelfs wanneer er openlijke denigrerende campagnes worden georganiseerd, kan het niet zo zijn dat de katholieken passief blijven: we moeten – uit rechtvaardigheid tegenover God en tegenover de maatschappij – op deze misstanden reageren, de meer of minder ondergrondse aanvallen ontmaskeren en het respect eisen dat de Kerk verdient, ongeacht de tekortkomingen van een aantal van haar leden.

Daarom dring ik er op aan dat we ons de noodzakelijke urgentie eigen maken om voortdurend vooruit te gaan in onze theologische vorming en ons – naar ieders noden en omstandigheden – in de vraagstukken verdiepen die spelen in de publieke opinie en die betrekking hebben op fundamentele aspecten van de Openbaring. Laten we serieus de lessen en lezingen over filosofie, theologie, canoniek recht gebruiken, door deze tijden van vorming van harte en stipt bij te wonen, met verlangens om er veel profijt van te hebben; bovendien bieden deze activiteiten de gelegenheid om andere mensen de leerstellige en geestelijke catechese te vergemakkelijken waar ze naar verlangen.

---

65. HEILIGE ANSELMUS, *Proslógium*, proem. (PL 158, 225).

37. Benedictus XVI blijft bij een analyse van de onderrichtingen van de pausen stilstaan bij een punt dat van speciaal belang is voor onze tijd. Hij bevestigt dat de grote dwaling van de vroegere heidense godsdiensten erin bestond dat zij zich niet hielden aan de wegen die door de goddelijke wijsheid in het diepst van de ziel waren geprent. **Daarom bleek de ondergang van de heidense godsdienst onvermijdelijk: ze was het logische gevolg van de verwijdering van de godsdienst van de waarheid van het zijn, door haar terug te brengen tot een kunstmatig geheel van ceremonies, gebruiken en gewoonten.**⁶⁶ En de paus voegt eraan toe dat de vroege kerkvaders en christelijke schrijvers daarentegen kozen **voor de waarheid van het zijn tegenover de mythe van de gewoonte.**⁶⁷ Tertulianus, zo zegt de paus, schreef: *Dóminus noster Christus veritátem se, non consuetúdinem, cognominávit. Christus bevestigde dat hij de Waarheid was, niet de gewoonte.*⁶⁸ En de opvolger van Petrus wijst ons erop dat **het in dit opzicht goed is, op te merken dat de term gewoonte, die Tertulianus gebruikt om te refereren aan de heidense godsdienst, in de moderne talen vertaald kan worden met de uitdrukkingen ‘cultureel gebruik’, ‘mode van het ogenblik.’**⁶⁹ Laten we er niet aan twijfelen: deze wijze van denken waardoor veel mensen worden gedesorienteerd zal, ondanks de schijnbare overwinning van het relativisme op sommige plaatsen, uiteindelijk als een kaartenhuis in elkaar storten, omdat hij niet geworteld is in de waarheid van God als Schepper en Voorzienigheid, die de wegen van de geschiedenis leidt. Tegelijkertijd moet de realiteit die we om ons heen zien ons aanmoedigen om ons daardoor niet te laten beheersen en moeten we de mensen die zich ontgoocheld voelen en geen levensinhoud hebben, niet in de steek laten.

VERENIGD MET CHRISTUS DOOR HET GEBED EN HET OFFER

38. Het is mij bekend dat de heilige Jozefmaria dikwijls de woorden van de heilige Ignatius van Antiochië overdacht en herhaalde toen deze, onderweg naar Rome waar hij het martelaarschap zou ondergaan, overwoog dat hij ‘tarwe van God’ was en dat hij door de tanden van de wilde dieren vermalen moest worden ‘om zuiver brood van Christus te worden’.⁷⁰ Ook wij christenen beschouwen ons als *tarwe van God*, omdat wij de vreugdevolle verplichting hebben geestelijk voedsel te geven aan degenen met wie wij, om wat voor reden dan ook, in contact komen.

Laten we er diep van overtuigd zijn dat God wil dat wij *brood van Christus* zijn, om de honger van de zielen te stillen. En om dat te bereiken moeten we ons, zonder weerstand te bieden, laten vermalen zoals de tarwekorrels: we moeten besluiten om ten diepste, niet halfslachtig, de manieren te benutten waarvan de Heer zich bedient om ons te polijsten, om de scherpe kanten van ons karakter af te halen, om uit ons uiterlijke en innerlijke gedrag – uit liefde, ook al kost het moeite – dit *ik* uit te rukken dat ieder van ons in overtreffende trap vasthoudt. Dit werk van zuivering – en daarbij ontbreekt het ons niet aan persoonlijke ervaring – is een vereiste om de passende bovennatuurlijke vruchten te verkrijgen. De Meester heeft het ons op een beeldende manier uitgelegd: *Zo de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft ze alleen; maar zo ze sterft, brengt ze rijke vruchten voort (Joh. 12, 24).*

---

66. BENEDICTUS XVI, Toespraak bij de algemene audiëntie, 21-3-2007.

67. *Ibid.*

68. *Ibid.* Het citaat van Tertulianus is uit *Sobre el velo de las virgenes*, I, 1 (PL 2, 889).

69. *Ibid.*

70. HEILIGE IGNATIUS VAN ANTIOCHIË, *Carta a los Romanos IV*, 1 (Funk I, 216).

Verenigd met Christus aan het kruis

39. Jezus wil dat alle mensen gered worden en tot de kennis van de waarheid komen (1 Tim. 2, 4). Deze heilige ambitie moet inhoud geven aan ons gedrag: wij moeten in de meest verschillende situaties en op ieder moment een vastbesloten apostolische lading geven aan alles wat we doen. En zo zal iedere gelovige van het Werk, ook degene die niet in staat is tot een direct apostolaat – bijvoorbeeld doordat hij ziek is, op een nieuwe plaats is of de taal niet kent – een zeer direct en heel vruchtbaar apostolaat doen. We zullen dat allemaal bereiken als wij in de omgang met God ons uiterste best doen door de normen van vroomheid te verzorgen; door ons in te zetten om ons werk goed af te maken en het dagelijks in de heilige Mis aan God opdragen. De Heer verwacht dat wij de kleine verstervingen of eisen die gesteld worden benutten en zoeken en die aan Hem met een doorlopend ritme aanbieden, **zoals het kloppen van het hart**.⁷¹

De eenheid met Christus aan het kruis is van kapitaal belang om dit apostolische programma vooruit te brengen. Het is niet mogelijk Jezus te volgen zonder onszelf te verloochenen, zonder de verstervingsgeest te voeden, zonder concrete daden van boete in praktijk te brengen. De heilige Vader geeft aan dat **iedere christen geroepen is door zijn leven de glorie van de Gekruisigde te begrijpen, te beleven en ervan te getuigen. Het kruis – de overgave van de Zoon van God – is uiteindelijk het ‘teken’ bij uitstek dat ons is gegeven om de waarheid over de mens en de waarheid over God te begrijpen: wij allen zijn geschapen en verlost door een God die uit liefde zijn enige Zoon offerde. Daarom, zoals ik in de encycliek *Deus caritas est* heb geschreven ‘is zijn dood op het Kruis het hoogtepunt van de manier waarop God zich tegen zichzelf keert, waarbij Hij zichzelf wegschenkt om de mens weer op te richten en hem te redden: liefde in de meest radicale vorm’ (nr. 12).**⁷²

Zich in de wonden van Christus verplaatsen

40. We hebben niet zelden een vergelijking gehoord die de heilige Jozefmaria graag gebruikte. Hij gaf als commentaar dat de christenen die ernaar verlangen dichtbij de Meester te zijn **het zaad moeten zijn in de gewonde handen van Christus dat de goddelijke zaaiër in de voorwerpt. En zoals de zaaiër de hand in de zak steekt, er een handvol gouden graankorrels uithaalt en ze met een wijde armzwaai uitstrooit, zo moeten ook wij, jullie en ik, ons geven zonder iets op aarde te verwachten, noch leed te verzinnen dat niet bestaan. Maar het is nodig, zoals het evangelie zegt, dat de graankorrel begraven wordt en schijnbaar sterft om vruchtbaar te zijn (vgl. Joh. 12, 24). Alleen zo zullen we goed zaad zijn bij het zaaien van de Heer om goddelijke wegen op aarde te openen.**⁷³

Laten we, in het licht van deze overwegingen, onderzoeken of we ons serieus inspannen om vrome en boetvaardige zielen te zijn, die er diep van overtuigd zijn dat **actie niets waard is zonder gebed; het gebed krijgt waarde door het offer.**⁷⁴ Laten we de Heer vragen dat Hij ons iedere dag weer honger naar een grotere overgave geeft en een daadwerkelijk verlangen om ons met vreugde volledig te geven voor het welzijn van de zielen. En dat bereiken we alleen als we proberen dagelijks in de heilige Mis het verlangen te actualiseren een levende hostie in eenheid met Christus te zijn.

---

71. HEILIGE JOZEFMARIA, *De Smidse*, nr. 518.

72. BENEDICTUS XVI, Homilie, 26-3-2006.

73. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een meditatie, 28-5-1964.

74. HEILIGE JOZEFMARIA, *De Weg*, nr. 81.

Niemand ontkent de grootheid en het belang van wat ons voorgesteld wordt: hostie met Christus zijn. Laten we deze verlangens op de momenten van een rustige, meer persoonlijke omgang met Hem bevorderen. Laten we Jezus aanroepen door middel van zijn allerheiligste Moeder – lerares van geloof – dat Hij ons de genade geeft om de apostolische ijver dagelijks te vernieuwen, en laten we deze voornemens vorm geven in concrete daden, ook in overeenstemming met wat men ons in de geestelijke leiding wordt voorgesteld.

Ja, dan zal Jezus ons in zijn gewonde hand nemen en na ons te doordrenken in zijn kostbaar Bloed zal Hij ons zonder de plaats te verlaten waar Hij ieder van ons heeft geplaatst – zoals de heilige Jozefmaria vaak zei – ver, heel ver wegwerpen: onze overgave zal vruchtbaar worden op plaatsen die dichtbij zijn en die ver weg zijn. Hij zal zich bedienen van ons werk en onze ontspanning, van onze vreugden en onze smarten, van onze woorden en van onze stiltes, om zijn goddelijk zaad in ontelbare harten uit te strooien. Wij zullen ***echt brood voor het altaar en brood voor de tafel zijn: goddelijk en menselijk***.⁷⁵ En Jezus zal nieuwe belangrijke wonderen verrichten zoals Hij eerder deed in de zielen en de lichamen van degenen die Hem zochten, wanneer de menigte probeerde Hem aan te raken, omdat *er van Hem een kracht uitging die allen genas* (Lc. 6, 19).

Onze toevlucht nemen tot de heilige Geest

41. Op dezelfde wijze als Jezus de blijde boodschap door de stuwende kracht van de heilige Geest verkondigde (vgl. Lc. 4, 14), zo moeten ook wij, de christenen, vol vertrouwen onze toevlucht nemen tot de vertrooster, waartoe ook de zalige Johannes Paulus II aanspoorde toen het Jubileum van het jaar 2000 dichterbij kwam: “Tot de belangrijkste opgaven (...) – schreef hij in een apostolische brief – behoort daarom *de herontdekking van de aanwezigheid en het werken van de Geest*. Hij is in de Kerk werkzaam door de sacramenten, vooral door het *vormsel*, alsmede in de verschillende charisma’s, taken en bedieningen, die door Hem voor het welzijn van de Kerk worden verwekt.”⁷⁶

Niets is daarom logischer dan dat wij in het persoonlijke apostolaat en in elk apostolisch werk bovenal rekenen op de troostende werkelijkheid dat de heilige Geest zonder ophouden werkzaam is voor de heiliging van de zielen, ook al handelt Hij gewoonlijk in stilte. Hij is “ook in onze dagen *degene, die in de nieuwe evangelisatie de voornaamste rol vervult* (...), degene die het Rijk van God in de loop van de geschiedenis opbouwt en die de volledige openbaring ervan in Jezus Christus voorbereidt, doordat Hij de mensen van binnenuit bezielt en in het leven van de mensen de kiemen doet ontluiken van het volle heil dat aan het einde van de tijden zal komen.”⁷⁷ Laten we er niet aan twifelen: als wij de Trooster met geloof aanroepen, zal Hij het geschikte woord, de opportune suggestie, de beminnelijke en nederige correctie bij een verkeerd gedrag in onze mond leggen, wat deze personen zal helpen om te reageren.

Laten we de omgang met de heilige Geest daarom serieus voeden want, zoals ook de heilige Jozefmaria ons leerde wanneer hij over de werking van de Heer in de trouwe kinderen sprak, ***God gaat niet alleen bij ons langs, maar Hij blijft bij ons. Hij is bij wijze van spreken in het centrum van onze ziel in staat van genade, Hij geeft een bovennatuurlijke zin aan onze handelingen***

---

75. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 31-5 -1954*, nr. 29.

76. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, *Apost. brief Tértio millennio adveniénte*, 10-11-1994, nr. 45.

77. *Ibid.*

*zolang wij ons daar niet tegen verzetten en Hem daaruit door de zonde verstoten. God gaat verborgen in jullie en in mij, in iedereen.*⁷⁸

Het gebed als wapen

42. Laten we nog eens enkele woorden lezen van de zalige Johannes Paulus II, op de dag van de heiligverklaring van de stichter van het Opus Dei: “Om zo’n compromitterende zending uit te voeren, is een voortdurende innerlijke groei nodig die gevoed wordt door het gebed. De heilige Jozefmaria was een meester in de beoefening van het gebed, dat hij als een bijzonder ‘wapen’ beschouwde om de wereld te verlossen. Zijn advies was altijd: ‘Eerst het gebed; vervolgens de boete; op de derde plaats, pas op de ‘derde plaats’ de actie” (*De Weg*, nr. 82). Dit is geen paradox – vervolgde de paus – maar een blijvende waarheid: de vruchtbaarheid van het apostolaat ligt bovenal in het gebed en in een intens en onafgebroken sacramenteel leven. Dat is uiteindelijk het geheim van de heiligheid en van het werkelijke succes van de heiligen.”⁷⁹

Het gaat om een geestelijke houding die deze heilige priester – onze Vader – vanaf het moment dat de Heer zijn ziel binnentrad in de praktijk bracht en het wordt op heldere wijze weerkaatst in de eerste jaren van het Opus Dei, toen alles nog gedaan moest worden. In 1930 – toen het Opus Dei nog als een pasgeboren schepseltje was – schreef de heilige Jozefmaria aan Isidoro Zorzano, toentertijd de enige gelovige van het Werk, enkele woorden die voor altijd hun geldigheid behouden. ***Als wij willen zijn wat de Heer en wijzelf wensen – noteerde hij – dan moeten we het fundament heel goed leggen, vooral in het gebed en de boete (het offer). Bidden: laat nooit, herhaal ik, na het opstaan het gebed achterwege; en draag elke dag, als boete, alle ongemakken en offers van de dag op.***⁸⁰

Laten we deze richtlijn volgen als we willen groeien in ons geloofsleven en de bovennatuurlijke taak willen vervullen die de Meester aan de christenen heeft toevertrouwd. Daarom moeten we allereerst dagelijks groeien in de persoonlijke omgang met Jezus Christus. Zowel bij het meest eisende beroepswerk als in de rust van een kapel of een kerk, in het verkeer, op de momenten van rust of ontspanning, en natuurlijk bij de bezigheden in het gezin, bij ziekte en tegenslag – op elk moment! – moeten we met de ziel, met het hart, met de zintuigen, met de lippen, tot God spreken bij onze inspanning om alles wat we doen te veranderen in een aan God aangenaam gebed, vaak zonder daarbij woorden te gebruiken. Maar ik dring er op aan, het gebed is de vrucht van het geloofsleven. Er is een groot geloof nodig om echt, met volle overtuiging, te vragen zoals de heilige Jozefmaria deed: ***Jezus, zeg me iets; zeg me iets, Jezus.***

Laten we niet vergeten dat de persoon die werkelijk bidt groeit in de deugd van de nederigheid; hij bezit de vreugde van het goddelijk kindschap; hij voelt de dringende noodzaak van het dagelijks apostolaat; hij handelt altijd met beminnelijkheid en hartelijkheid; hij weet te dienen; hij streeft er naar onopvallend te zijn en is volgbaar in de geestelijke leiding.

---

78. HEILIGE JOZEFMARIA, Aantekeningen van een familiebijeenkomst, 8-12-1971.

79. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Homilie in de Mis bij de heiligverklaring van de heilige Jozefmaria, 6-10-2002.

80. HEILIGE JOZEFMARIA, Brief aan Isidoro Zorzano, 23-11-1930.

Het zout van de versterving

43. Onlosmakelijk van de omgang met de Heer hebben wij de versterving nodig die tot God opstijgt als **het gebed van de zintuigen**. Er zijn mensen die van het woord ‘boete’ schrikken, omdat ze zich daarbij onverdraaglijke pijnen voorstellen. Niets is minder waar. Gewoonlijk vraagt God een geest van boete die zich uit in de zo volmaakt mogelijke vervulling van de plichten van de eigen levensstaat en van de eigen omstandigheden; met volharding en vreugde volbracht – ook al kost het moeite – , zonder onderbreking, met heldhaftige trouw in het kleine.

De heilige Jozefmaria, die heel edelmoedig was in de grote boetedoeningen waartoe de Heer hem uitnodigde – want zij maakten deel uit van zijn stichtingstaak – hechtte ook buitengewoon belang aan de kleine uitingen van boetvaardigheid als ze met veel liefde worden gedaan. Zo zet hij in enkele korte aantekeningen in 1930 de manier om gewetensonderzoek te doen uiteen: ***Boete: Hoe heb ik vandaag de tegenslagen ontvangen die uit de hand van God kwamen? En de tegenslagen, die mijn vrienden me bereidden door hun karakter? En die van mijn eigen ellende? Wist ik de Heer als boete ook het leed op te dragen dat ik voel omdat ik Hem zo vaak beleedigd heb!? Heb ik Hem de schaamte van mijn innerlijke blozen en de vernederingen aangeboden bij het zien dat ik zo weinig vooruitgang boek op de weg van de deugden?***⁸¹

De wereld heeft vandaag de dag – en dat zal altijd zo blijven – in het bijzonder zielen nodig die het offer beminnen dat ze vrijwillig brengen uit liefde tot God. Op ieder moment is het offer ook als een wapen dat in staat is te overwinnen in de strijd tegen het hedonisme dat zoveel slachtoffers maakt onder christenen en niet-christenen: het excessieve willen behagen van het lichaam en de zintuigen. Laten we bedenken dat het middel om de wanordelijke gehechtheid aan het eigen ik te vertrappen, zich concretiseert in een totale opdracht, een werkelijke opoffering, van onze innerlijke en uiterlijke zintuigen, van onze vermogens, van onze ziel en ons lichaam, in nauwe vereniging met Jezus Christus.

Wij moeten ***ons leven, onze onvoorwaardelijke toewijding, zonder af te dingen, aanbieden als uitboeting voor onze zonden, voor de zonden van alle mensen, onze broeders; voor de zonden die in alle tijden begaan zijn, en voor de zonden die tot het einde der tijden begaan zullen worden; vooral, voor die van de katholieken, de uitverkorenen van God, die niet weten te beantwoorden, die verraad plegen aan de liefdevolle uitverkiezing van de Heer.***⁸² En ik voeg er een facet aan toe dat onze Vader altijd goed verzorgde: deze strijd winnen met een hoopvol optimisme, in de zekerheid dat de Heer ons tot overwinnaars zal maken door het geloof, het vertrouwen en door de liefde voor Hem en voor de zielen.

44. Deze woorden van de heilige Jozefmaria helpen ons om de gewone verstervingen edelmoedig aan te pakken. We hebben zonder twijfel allemaal nodig dat we ons zuiveren; alleen dan zullen we in staat zijn om, met de vreugde die eigen is aan de kinderen van God, de omgeving waarin wij ons bewegen gezond te maken. ***Genoegdoening moeten we geven, en meer dan alleen maar genoegdoening: Liefde. – Een liefde die als een gloeiend ijzer het vuil uit onze ziel wegbrandt; die als een vuur met goddelijke vlammen ons koude hart doet ontgloeien.***⁸³ Ik geef jullie de suggestie om, als we ons op een gegeven moment laf voelen, Jezus te beschouwen in de uren van zijn Lijden uit liefde voor ons. ***Zul jij, na dit alles, ooit nog kunnen opzien tegen boetedoening?***⁸⁴

---

81. HEILIGE JOZEFMARIA, 28-7-1930, in *Apuntes íntimos*, nr. 75.

82. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 9-1-1932*, nr. 83.

83. HEILIGE JOZEFMARIA, *De heilige rozenkrans*, 4de blijde geheim.

84. *Ibid.*, 2de droeve geheim.

Laten wij door deze coördinaten van het christelijk gedrag, bij anderen de urgentie bevorderen van een concreet en constant apostolaat met jongeren en volwassenen, met gezonden en zieken, of met degenen met wie we gewoonlijk omgaan vanwege ons werk of door vriendschap, verwantschap, hobby's etc. die het netwerk vormen van het milieu waarin we gewoonlijk actief zijn. Laten we de allerheiligste Maagd Maria vragen dat zij onze apostolische ijver in de komende maanden vergroot, om de grote vreugde van het geloof in God te verspreiden en ook altijd zo te handelen; laten wij ook vragen dat zij overvloedige genaden van haar Zoon afsmeekt, opdat veel mannen en vrouwen hun hart zonder enige reserve voor de genade van God openen en besluiten om met Christus het pad te gaan dat leidt tot het totale geluk, dat Hij voor ieder vanaf alle eeuwigheid heeft bereid.

HET APOSTOLAAT

45. De 'missie', de apostolische taak die de Heer ons heeft toevertrouwd, is alleen mogelijk vanuit dit 'leven van geloof' dat we beschreven hebben: het moet zijn als de 'openbaring' van het geloof. Het is het geloof – leer en leven – dat stevigheid en doeltreffendheid geeft aan het christelijk bestaan en het uitermate aantrekkelijk maakt zoals de feiten laten zien, want veel personen die geen geloof hebben verlangen – misschien zonder deze wensen in de praktijk te brengen – naar het geluk en de zekerheid, de vrede, die zij zien in degenen die in God geloven.

Laten we ons daarom, zoals ik jullie net zei, vanuit de deugd van het geloof op het apostolaat richten. Ons dagelijks vertrouwen op de Heer mag dan ook niet verminderen. Er is veel eerherstel nodig voor de beledigingen jegens God en voor de schade die aan de zielen berokkend wordt. Mijn dochters en zonen, juist door het persoonlijke apostolaat dat wij verrichten zullen we doordrongen zijn van de urgentie en de continuïteit van dit eerherstel: dit eerherstel is als lakmoespapier dat zonder enige twijfel de diepte van de gevoelens van onze christelijke ziel aan geeft, de echtheid van ons leed over de situatie waarin de maatschappij verkeert. Laten we zo handelen, wetend dat wij, zoals onze Vader zei, in staat zijn de dwalingen en de verschrikkelijke dingen te begaan van het meest zondige schepsel, als we ons uit de hand van God losmaken. Laten we elke mogelijkheid om passief te blijven afwijzen. Laten we, ieder persoonlijk, verenigd in apostolische zienswijzen, de personen aanbevelen die op een of andere wijze dezelfde idealen delen; en zonder bang te zijn uitgaan voor dit zaaien van vrede, waarbij we alle geoorloofde middelen gebruiken om het luiden van de klokken van het *gáudium cum pace* tot in de verste uithoeken van de aarde te laten klinken.

Ieder op zijn post

46. Als wij de fundamenten van onze dialoog met de heilige Drieenheid versterken, op basis van een krachtig en volhardend geloof, dan zal onze concrete apostolische inzet doeltreffend zijn: laten we een goed gebruik maken van iedere gelegenheid om de zielen waarmee wij te maken hebben te dienen, en laten we met de sterke prikkel om nieuwe gelegenheden te creëren verdergaan. Laten we ons werk – wat het ook mag zijn – met een volledige zuiverheid van bedoeling afmaken en over onszelf waken opdat hierbij niets van hoogmoed binnensluipt. De zuiverheid van bedoeling mag bij onze dagelijkse bezigheden niet vervagen of ontbreken. Op deze wijze zal elke activiteit die goed afgerond en aan de hemel opgedragen is, veranderd worden in de vereenzelviging met Christus en krachtig bijdragen aan de persoonlijke eenheid van leven.

In het hart van de nieuwe evangelisatie van de maatschappij heeft ieder mens door de voorzienigheid van God een nauwkeurig omschreven plaats toegewezen gekregen. Maar we mogen ons niet passief opstellen, noch tevreden zijn met de inspanning om zelf trouw te zijn: laten we de zielen tegemoet gaan, hen dienen daar waar zij zijn – op de duizenden trefpunten van het maatschappelijk leven, in de universiteit en op de scholen, op het werk of tijdens de ontspanning, in het gezin – om hen de christelijke vorming te bieden die zij nodig hebben. Laten we de heilige aandrang voelen bij te dragen aan het werk van de Kerk in de wereld, zoals de eerste christenen deden. Soms zullen de hindernissen, duidelijke en hard, voor onze ogen opdoemen; dan is het moment aangebroken om enkele alinea's van een brief van de heilige Jozefmaria, die tot allen zonder uitzondering gericht zijn, op onszelf toe te passen:

Het is logisch, mijn kinderen, dat jullie soms (...) jullie kleinheid voelen en denken: met mij, al dit werk? Met mij, die zo weinig waard ben? Met mij, die zo vol ellende en fouten zit?

Ik zeg jullie, sla op zo'n moment het evangelie van de heilige Johannes open en overweeg rustig de passage waarin verteld wordt over de genezing van de blindgeborene. Kijk hoe Jezus modder maakt uit stof van de aarde en speeksel, en deze modder op de ogen van de blinde legt om hem het gezichtsvermogen terug te geven (vgl. Joh. 9, 6). De Heer gebruikt als medicijn een beetje modder (...). Met de kennis van onze zwakheid, van onze nietswaardigheid, maar met de genade van de Heer en met goede wil zijn wij medicijn om licht te geven; zijn we – ook al ervaren we onze menselijke kleinheid – goddelijke sterkte voor de anderen.⁸⁵

Sommigen van jullie, vrouwen en mannen, zullen in staat zijn om op een meer directe manier mee te werken aan de invoer van deze nieuwe cultuur, deze nieuwe wetgeving, deze nieuwe mode – waar ik al verschillende keren over gesproken heb – die, vanuit een evangelische geest, op krachtige wijze bevorderd moet worden. Maar we nemen allemaal, hier dring ik op aan, een concrete plaats in bij deze **oorlog van liefde en vrede**. Ieder van ons, vrouw of man, in de voorhoede of in de achterhoede, is in staat tot een zeer direct apostolaat dat, in vereniging met de hele Kerk, op doeltreffende wijze van invloed zal zijn op het bereiken van deze doelstellingen.

Als het zuurdesem in de massa

47. Als jullie bij eens met bijzondere kracht een negatieve sfeer in je omgeving tegenkomen – op je werk, in je eigen familie, in de kring van je vrienden en kennissen –, denk er dan met grote verantwoordelijkheid dat de Heer de christenen oproept om zuurdesem in de massa te zijn. *Het Rijk der hemelen lijkt op gist, die een vrouw in drie maten bloem verwerkte, totdat deze in hun geheel gegist waren (Mt. 13, 33)*. En de heilige Johannes Chrysostomus legt uit: “Zoals het gist door zijn eigen kracht een grote massa doet rijzen, zo moeten jullie de hele wereld veranderen.”⁸⁶

Zo heeft God in de wereldgeschiedenis gehandeld en dat blijft Hij doen. Als Hij wil, zullen allen zich aan Hem overgeven, want geen schepsel kan zijn macht weerstaan; maar dan zou Hij de vrijheid niet respecteren die Hij ons zelf gegeven heeft. God wil niet met geweld *overwinnen*, maar door liefde *overtuigen*, waarbij Hij op de vrije en enthousiaste medewerking van andere schepselen rekent. Hierbij moet opgemerkt worden dat de Meester belangstelling voor de menigten heeft, voor de personen, voor degenen die verdwaald zijn zoals schapen zonder herder. Hij wil zijn waarheid niet als een despoot opleggen, maar ook is Hij niet onverschillig voor de onwetendheid van de mensen of de morele ontsporingen; en daarom komt uit de mond van de goede vader van een gezin die uitnodigt voor het banket, de aanwijzing: *ga naar de wegen en de bin-*

---

85. HEILIGE JOZEFMARIA, *Brief 29-9-1957*, n. 16.

86. HEILIGE JOHANNES CHRYSOSTOMUS, *Homillas sobre el evangelio de san Mateo*, 46, 2 (PG 58, 478).

nenpaden en nodig de mensen dringend uit binnen te komen, want mijn huis moet vol worden (Lc. 14, 23): compelle intráre.

“Ook door op dezelfde plaats te blijven had Christus de mensen tot zich kunnen trekken om zijn prediking te horen, maar zo heeft Hij het niet willen doen. Hij heeft ons een voorbeeld gegeven, opdat ook wij over de wegen zouden gaan op zoek naar degenen die verloren gaan, zoals de herder het afgedwaalde schaap zoekt, zoals de arts naar de zieke gaat.”⁸⁷

«Op deze weg van constant werk zijn er ontelbare bekeringsen geweest terwijl de Kerk zich een weg baande in de wereld. Zelden zijn ze vrucht geweest van de actie van een buitengewone persoonlijkheid, of het resultaat van een strategie die tot in de kleinste details was uitgezet. Ze zijn ontsproten aan het goede voorbeeld van mannen en van vrouwen, van hele gezinnen, die met behulp van de genade hun geloof met natuurlijkheid in de praktijk hebben gebracht en voortdurend verantwoording hebben weten af te leggen van de hoop die in hen leefde (vgl. 1 Petr. 3, 15).

Wat is de verantwoordelijkheid van de christenen dan groot, van elke christen! Van ons gedrag, van de ijver voor de zielen, hangen veel grote dingen af die bijzonder doeltreffend en aantrekkelijk zijn. ‘Als de anderen smakeloos worden, kunnen jullie hen de smaak teruggeven; maar als dat jullie overkomt zullen jullie met dit verlies ook anderen meeslepen. Daarom, hoe groter de opdrachten die jullie hebben, des te groter vuur en ijver jullie nodig hebben.’⁸⁸

Naar het diepe!

48. Vanaf de begintijden van het Opus Dei is het apostolaat van de gelovigen van de Prelatuur en van de medewerkers en vrienden, in de schoot van de Kerk als een instrument geweest in handen van de Heer om, ondanks onze persoonlijke kleinheid, in de hele wereld grote diensten te bewijzen. Wij moeten voortdurend uitroepen: *Grátias tibi, Deus!* En tegelijkertijd moeten wij meer doen. *Duc in altum!* (Lc. 5, 4) vaar nu naar het diepe, laten we zonder angst noch aarzeling verderop gaan, waarbij we altijd kunnen steunen op het vaste fundament van de opdracht van de Heer, vol geloof in Hem. Wat een apostolisch panorama opent ons het *Jaar van het geloof!* Het is aan ieder het vol ijver te gebruiken, en dit werk met de zielen kan in elke situatie waarin wij ons bevinden gedaan worden: in de eerste plaats door tot God te bidden voor concrete personen en intenties.

Laten we stilstaan bij de voornaamste terreinen van de nieuwe evangelisatie die ik hierboven genoemd heb; en laten we, met het oog op het *Jaar van het geloof*, opnieuw bekijken hoe we persoonlijk handelen om een meer christelijke smaak aan het eigen gezin te geven, aan de beroepsomgeving waarin wij ons bewegen, aan de culturele, maatschappelijke of recreatieve omgeving waar wij komen. Laten we moedig stilstaan bij dit gewetensonderzoek en er conclusies uit trekken voor onze persoonlijke situatie, zonder toe te geven aan zinloze onrust, maar – zo nodig – met smart uit liefde. Dan zullen we soms tot de overtuiging komen dat wij tekort geschoten zijn; dat wij intenser, vertrouwvoller en volhardender hadden kunnen bidden; of dat ons misschien een grotere edelmoedigheid in het opdragen van offers ontbroken heeft, of dat wij eisender moeten zijn in de apostolische gesprekken ten dienste van de anderen; of dat wij niet goed zorgen voor de leerstellige vorming. Bij andere gelegenheden zullen we dankzeggen, omdat de Heer zich van ons heeft willen bedienen voor zijn oogst van zielen.

---

87. HEILIGE JOHANNES CHRYSOSTOMUS, cit. van de HEILIGE THOMAS VAN AQUINO, *Suma Teológica*, III, q. 40, a. 1 ad 2.

88. HEILIGE JOHANNES CHRYSOSTOMUS, *Homilias sobre el evangelio de san Mateo*, 15, 7 (PG 57, 231).

Als we toegeven dat het zo is, dan moet dat ons absoluut niet ontmoedigen, maar het moet een nieuwe stimulans zijn om een levendiger geloof te vragen aan de hemel en opnieuw te beginnen. De heilige Jozefmaria herhaalde met woorden van de psalm: *nunc coepi!, nu begin ik; deze verandering komt uit de hand van de Allerhoogste* (vgl. Ps. 76, 11 Vg). Zo moeten we reageren als we merken dat de resultaten minder groot zijn dan de wensen, en zelfs wanneer de realiteit van onze persoonlijke kleinheid, of de klaarblijkelijke ondoeltreffendheid van onze verlangens maar al te duidelijk in het oog springt. De oplossing is dan, met nog meer urgentie, opnieuw te beginnen: *gaat dus uit en onderwijst!* (vgl. Mt. 28, 19), met vertrouwen op het woord van de Heer, net als toen Jezus Christus de leerlingen voor de verbreiding van het evangelie uitzond.

49. Dit is de uitnodiging die de zalige Johannes Paulus II tot de katholieken richtte aan het eind van het jaar 2000: “Bij de aanvang van het nieuwe millennium, nu er voor de Kerk een nieuwe etappe van haar weg aanbreekt, weerklinken in ons hart de woorden die Jezus na zijn onderricht van de menigte, vanuit de boot van Simon tot deze apostel richtte. Hiermee nodigt Hij hem uit ‘naar het diepe te varen’ voor de visvangst: ‘*Duc in altum*’ (Lc. 5, 4). Petrus en zijn gezellen vertrouwden op het woord van Christus en wierpen de netten uit: ‘En toen ze dat gedaan hadden *vingen ze zo'n massa vissen in hun netten dat deze dreigden te scheuren*’ (Lc. 5, 6).”⁸⁹

Deze scène die onze Vader in zijn leven vaak beschouwde en predikte, overwogen wij op een heel directe manier in het evangelie van de Mis op het feest van de heilige Jozefmaria. Ik nodig jullie uit om ieder vers opnieuw grondig te overwegen, omdat ook nu, zoals ten tijde van Jezus, de menigte honger heeft om het woord van God te horen.

De Heer is in de boot van Simon gestapt opdat de menigte zijn woord kan horen; later vraagt hij de materiële medewerking van Simon en van de andere leerlingen om naar het diepe te roeien, en ook bij veel andere gelegenheden opdat zijn boodschap zich steeds meer verspreidt. Enerzijds wordt zo deze eerste manier om deel te nemen aan de evangeliserende taak concreet gemaakt: namelijk de Kerk de passende materiële middelen bieden – zoals Petrus deed met zijn armoedige bootje – om met grotere doeltreffendheid ten dienste van de zielen te werken. Maar deze inzet is niet voldoende. De Heer eist van ons ook dat wij persoonlijk, ieder volgens de eigen persoonlijke situatie, aan het apostolaat bijdragen door met een volledige edelmoedigheid gebruik te maken van onze mogelijkheden. Er is dringend behoefte aan vrouwen en mannen die vastbesloten zijn het fascinerende werk te verrichten om de zielen aan de voeten van Christus te brengen, zoals de eerste leerlingen dat deden.

De wonderbare visvangst is als een teken van de apostolische doeltreffendheid op basis van de gehoorzaamheid aan het woord van de Meester. Nadat Hij de menigte onderricht had richtte Jezus het woord tot Petrus en de anderen en Hij zei hen: *Vaar nu naar het diepe en gooi uw netten uit voor de vangst* (Lc. 5, 4). Simon schikt zich in de opdracht van de Heer ondanks zijn recente negatieve ervaring om resultaat te boeken, en dan – vanwege zijn volgzaamheid – wordt het wonder een feit: *zij vingen een grote hoeveelheid vissen* (Lc. 5, 6).

“*Duc in altum!* Deze woorden klinken nu ook voor ons en zijn een uitnodiging om ons met dankbaarheid het verleden te herinneren, met hartstocht het heden te beleven en ons vertrouwvol naar de toekomst te openen: “Jezus Christus is dezelfde: gisteren, heden en in eeuwigheid” (Hebr. 13, 8).⁹⁰

Ik breng jullie, vanwege zijn actualiteit, in herinnering wat Benedictus XVI predikte op de dag van het plechtige begin van zijn pastorale dienst op de zetel van Petrus:

---

89. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Apost. brief *Novo millennio ineunte*, 6-1-2001, nr. 1.

90. *Ibid.*

Ook vandaag de dag wordt aan de Kerk en aan de opvolgers van de apostelen gezegd, dat zij de zee van de geschiedenis opvaren en de netten uitwerpen, om de mensen voor het evangelie te winnen, voor God, voor Christus, voor het werkelijke leven (...). De mensen leven vervreemd, in de zoute wateren van het lijden en van de dood; in een zee vol duisternis, zonder licht. Het net van het evangelie redt ons uit de wateren van de dood en brengt ons naar de schittering van Gods' licht, naar het werkelijke leven. Zo is het inderdaad: in de taak van mensenvisser, volgeling van Christus, is het nodig de mensen uit de zee te halen, gezout door alle vervreemdingen, en hen naar het land van het leven te brengen, naar het licht van God. En zo is het echt: wij bestaan om God aan de mensen te tonen. En alleen waar men God ziet begint het leven echt. Alleen wanneer we in Christus de levende God ontmoeten, leren wij kennen wat het leven is.⁹¹

Alle middelen aanwenden

50. De onmisbare en allereerste voorwaarde om apostolische vruchten te plukken bestaat – daar dring ik op aan – uit het voeden van het geloofsleven, dat vertaald wordt in het toevlucht nemen tot de bovennatuurlijke middelen. Als wij de vriendschap met Jezus in het persoonlijk gebed verzorgen, als wij de sacramenten van de biecht en de eucharistie ontvangen, als wij met Onze Lieve Vrouw omgaan, en met de engelen en de heiligen die onze voorsprekers bij God zijn, zullen wij als doeltreffende medewerkers bijdragen aan deze goddelijke visvangst, waarbij de Heer Jezus ons wil betrekken. Daarom moeten wij, in navolging van het voorbeeld van de Meester, onze vrienden, onze collega's, alle zielen oprecht beminnen en de weg banen voor het *mandatum novum*, het nieuwe gebod waardoor, zoals de Verlosser aankondigt, de mensen zullen zien dat wij zijn leerlingen zijn (vgl. *Joh.* 13, 34-35).

Van de andere kant wenst de Heer dat wij ook de materiële middelen die binnen ons bereik zijn, tot zijn beschikking stellen. Wij kunnen dat afleiden uit het onderricht van de eerste lezing van de Mis van de heilige Jozefmaria. Nadat Hij de wereld door zijn almacht geschapen had, en met een bijzondere liefde de eerste man en de eerste vrouw, *plantte Jahweh God een tuin in Eden, in het oosten, en plaatste daarin de mens, die Hij gemaakt had (...) om die te bewerken en te bewaken* (*Gen.* 2, 8-15).

Deze passage uit de heilige Schrift was heel stevig verankerd in de geest van de stichter van het Opus Dei. Vanaf het moment dat de Heer hem zijn wil deed kennen, begreep hij dat in deze woorden van het boek Genesis een van de sleutels lag om de verplichting te vervullen het werk te heiligen en zich te heiligen door middel van het werk. Het voorbeeld van Jezus, die dertig jaar lang in de werkplaats van Nazareth bezig was met een beroepswerk, is hiervoor beslissend. Hij maakte duidelijk dat het een plicht is om ook de menselijke middelen te gebruiken voor de vestiging van het Rijk Gods.

Het is een vereiste voor iedere apostolische activiteit dat wij bovenal op de hulp van God vertrouwen en tegelijkertijd materiële middelen gebruiken. De initiatieven van het Opus Dei hebben bijvoorbeeld het gebed en de hulp van vele mensen nodig. En zo, met de genade van God en de edelmoedige bijdrage van deze vroomheid, van het offer en de aalmoes van veel mensen van heel verschillende sociale milieus, brengt men in de hele wereld een steeds breder werk van evangelisatie ten dienste van de Kerk vooruit.

De heilige Jozefmaria gaf ons de suggestie om ons elke dag af te vragen: wat heb ik vandaag gedaan om enkele kennissen dichterbij onze Heer te brengen? Bij verschillende gelegenhe-

---

91. BENEDICTUS XVI, Homilie bij het begin van zijn pontificaat, 24-4-2005.

den zullen wij deze urgentie actualiseren met een oriënterend gesprek, met een uitnodiging om tot het sacrament van de Biecht te naderen, met een raad die helpt om een bepaald aspect van het christelijk leven beter te begrijpen. De heilige Ambrosius schrijft als commentaar op het herstel van het spraakvermogen van Zacharias, de vader van Johannes de Doper (vgl. *Lc.* 1, 64): “Te-recht werd zijn tong direct losgemaakt, omdat het geloof losmaakte wat door het ongelof gebonden was geweest.”⁹² Als het geloof levend is, *maakt* het de tong *los* om getuigenis van Christus te geven in het apostolaat van vriendschap en vertrouwen. En er is altijd edelmoedig persoonlijk gebed en persoonlijke boete nodig en werk dat goed is afgerond; daarin liggen voor ons de belangrijkste instrumenten om de apostolische doeleinden te bereiken.

BIJ WIJZE VAN CONCLUSIE

51. Voordat ik deze brief afsluit leg ik jullie drie doelstellingen voor om jullie ‘geloofsleven’ in de komende maanden te versterken: eucharistische vroomheid, omgang met de heilige Geest, devotie tot Onze Lieve Vrouw. Ieder van jullie zal ze met de hulp van de geestelijke leiding kunnen aanpassen aan zijn persoonlijke omstandigheden.

Eucharistische vroomheid

52. In zijn apostolische Brief *Porta fidei* zet Benedictus XVI zijn wens uiteen dat het *Jaar van het geloof in iedere gelovige het streven wekt om het geloof in zijn volheid en met hernieuwde overtuiging, met vertrouwen en hoop te belijden*. En hij licht toe: **Het zal ook een gunstige gelegenheid zijn om de viering van het geloof in de liturgie te intensiveren, en in het bijzonder in de Eucharistie, ‘het hoogtepunt waarnaar de Kerk in al haar handelen streeft en tevens de bron waaruit al haar kracht voortvloeit’ (Sacrosanctum Concilium, 10). Tegelijkertijd wensen wij dat het getuigenis van leven van de gelovigen groeit in geloofwaardigheid. Opnieuw de inhoud ontdekken van het geloof dat wordt beleden, gevierd, beleefd en gebeden, en nadenken over de geloofsact zelf, dat is een taak die iedere gelovige zich eigen moet maken, vooral in dit Jaar.**⁹³

In de loop van 2012 hebben we een aantal zeer betekenisvolle verjaardagen van de geschiedenis van het Opus Dei gevierd en er zullen er meer volgen. Ik denk aan de honderdste verjaardag van de eerste Communie van de heilige Jozefmaria op 23 april; aan de twintigste verjaardag van zijn zaligverklaring (17 mei) en de tiende van zijn heiligverklaring (6 oktober); aan de dertigste verjaardag van de oprichting van de Prelatuur (28 november)... Deze en andere momenten uit onze geschiedenis moeten bij de voorbereiding en tijdens het *Jaar van het geloof* goede gelegenheden worden om onze dankbaarheid en onze hulde jegens de allerheiligste Drie-eenheid te vernieuwen. En is er een betere manier om dit te bereiken dan het Offer van Christus, sacramenteel tegenwoordig in de Heilige Mis?

Daarom moeten we in de loop van dit *Jaar van het geloof* een nieuwe impuls geven aan onze uitingen van een echte en sterke vroomheid jegens de heilige Eucharistie, een geheim **dat alle geheimen van het christendom in zich verenigt**.⁹⁴ Laten we proberen om heel bewust een grotere fijngevoeligheid te ontwikkelen voor de gaven die ons zijn toevertrouwd door onze deelname

---

92. HEILIGE AMBROSIUS, *Exposición del Evangelio según san Lucas*, II, 32 (CCL 14, 45).

93. BENEDICTUS XVI, Apost. brief *Porta fidei*, 11-10-2011, nr. 9.

94. HEILIGE JOZEFMARIA, *Gesprekken*, nr. 113.

aan het unieke priesterschap van Christus: we hebben allen bij ons doopsel het algemeen priesterschap van de gelovigen ontvangen en anderen hebben door hun priesterwijding bovendien het sacramentele priesterschap ontvangen. Ik wil jullie aansporen om meer diepgang te geven aan jullie priesterlijke ziel wanneer jullie deelnemen aan het heilig Misoffer of het Misoffer opdragen; leg elke dag jullie werk op het altaar, jullie verlangens, jullie moeilijkheden, jullie verdriet en jullie vreugde. Christus zal ze met zijn offer verenigen en alles aan de Vader opdragen door de gebeurtenissen en de situaties van onze levensweg op aarde om te zetten in een offer dat God aangenaam is, zodat dit een waarachtig offer wordt van lof, van dankzegging en eerherstel voor onze zonden. Het verlangen dat de heilige Jozefmaria in het diepst van zijn hart koesterde zal werkelijkheid worden: dat ons hele bestaan, de vierentwintig uur van onze dag, door hun innige vereniging met het offer op het altaar, een *mis* mogen worden.

53. Ik nodig jullie uit om jullie akten van geloof in de werkelijke aanwezigheid van Jezus Christus in de Eucharistie in de komende maanden te vermenigvuldigen. Met wat een liefde en diepgang wees onze Vader naar het allerheiligst Sacrament! Elke keer dat hij op zijn catechese-reizen over deze schat van de Kerk sprak, was dat voor hem een gelegenheid om een diepe akte van geloof te zeggen. ***De Heer is niet alleen maar op het altaar aanwezig. Wanneer de priester de sacramentele gedaanten van het Brood in het tabernakel bewaart, blijft Jezus Christus, de Zoon die uit de schoot van de heilige Maria altijd Maagd geboren werd, daar aanwezig; dezelfde die na zijn geboorte in Bethlehem onopvallend werkte in Nazareth, die onderricht gaf, die geleden heeft en gestorven is aan het Kruis, die verzezen is en ten hemel opgestegen.***⁹⁵

Ik heb jullie aan het begin van het jaar 2012 aangemoedigd de geloofsbelijdenis van de apostel Thomas te herhalen: *Dominus meus et Deus meus!* (Joh 20, 28). Ik wil jullie ook aanraden om wanneer jullie de Heer aanschouwen die in de heilige Eucharistie verborgen is, net als de heilige Jozefmaria de volgende of andere woorden tot Hem te richten: ***Heer, ik geloof dat U, Jezus, de Zoon bent van God en van Maria altijd Maagd; dat U werkelijk aanwezig bent: met uw Lichaam, met uw Bloed, met uw Ziel en met uw Godheid. Ik aanbid U. Ik wil uw vriend zijn omdat U degene bent die mij gered heeft. Ik wil voor U de liefde zijn omdat U het voor mij bent.***⁹⁶

Mijn dochters en zonen, het getuigt van goede geest om op zo'n goede vader te lijken, op de heilige Jozefmaria, door ons in te spannen om trouw de weg te volgen die hij voor ons heeft uitgestippeld. Laten we het heilige verlangen koesteren om elke dag fijngevoeliger te zijn in onze eucharistische vroomheid. Laten we heel intens uiting geven aan onze vriendschap met Jezus wanneer we Hem in het allerheiligst Sacrament groeten, wanneer we kerken of de kapellen van onze centra in- en uitlopen. Is het niet vanzelfsprekend dat we regelmatig, vanuit ons hart, woorden vol liefde tegen Hem zeggen? Dat moeten wij doen; vanaf de plaats waar we werken liefdevol schietgebeden of geestelijke communies zeggen. En laten we eerherstel brengen wanneer we iets zien of horen wat een belediging of een nalatigheid kan zijn. Laten we onszelf onderzoeken om te zien of onze kniebuigingen werkelijke gebaren van aanbidding zijn.

Het zijn *penseelstreken* – er zijn er nog veel meer – van de eucharistische liefde die eigen is aan degenen die Opus Dei willen *zijn* en het Opus Dei willen *verwezenlijken*.

---

95. HEILIGE JOZEFMARIA, aantekeningen van een familiebijeenkomst, 11-11-1972.

96. HEILIGE JOZEFMARIA, aantekeningen van een familiebijeenkomst, 22-11-1972.

Veni, Sancte Spiritus!

54. Laten we de vertrooster met geloof en hoop aanroepen opdat de wonderen van het eerste Pinksterfeest opnieuw plaats mogen vinden in de Kerk van onze dagen. Ik denk dat we ons altijd zullen verwonderen over de ingrijpende verandering die de heilige Geest in de eerste Twaalf teweegbracht. Nadat ze hun angst van zich afgeworpen hadden, trokken ze vol stoutmoedig vertrouwen de wereld in om met allen die ze ontmoetten over Christus te spreken. Bij grote moeilijkheden namen ze hun toevlucht tot het gebed en steunden ze op de woorden van de Heer, die voor die momenten een bijzondere bijstand van de Trooster beloofd had (cfr. *Joh.* 14, 15-18; *Lc* 21, 12-15). En zo vertellen de Handelingen van de apostelen dat *na hun gebed de plaats beefde waar ze bijeen waren en dat allen werden vervuld van de heilige Geest en vrijmoedig het woord Gods verkondigden (Hand. 4, 31).*

De Meester kondigde de apostelen aan: *Wanneer Hij echter komt, de Geest der waarheid, zal Hij u tot de volle waarheid brengen (Joh. 16,13).* De vertrooster inspireerde hen totdat, met het overlijden van de laatste van de apostelen, de openbaring van Christus voltooid was. Deze woorden van Jezus vertellen ons bovendien dat het de Kerk van alle tijden, in het bijzonder het authentieke Leergezag, niet heeft ontbroken aan de bijstand van de Geest van Waarheid en dat deze ook nooit zal ontbreken. De Trooster zelf leidt ieder van ons die een beroep op Hem doet naar een steeds diepere kennis van het mysterie van de Verlosser. Een kennis die ook liefde is, want *Gods liefde is in ons hart uitgestort door de heilige Geest die ons werd geschonken (Rom. 5, 5).*

55. De Heer heeft eveneens beloofd dat de Geest de wereld het overtuigend bewijs zou leveren van wat zonde is omdat zij niet in Christus geloven (vgl. *Joh.* 16, 8-9). Wij moeten hiervan net zo overtuigd zijn, dat wil zeggen dat we nog *meer* in Christus moeten *geloven*, vollediger op Hem vertrouwen, bij Hem onze zekerheid vinden, onze vreugde in Hem vinden en niet in onszelf, in onze capaciteiten of onze middelen.

Laten we de Heiligmaker vragen dat hij ons doet begrijpen dat dit noodzakelijk is en dat we het risico uit de weg gaan in de zonde te vallen door niet volledig in Jezus te geloven; en laten we de vertrooster bovendien smeken ons door zijn licht en zijn vuur van deze beperking te bevrijden zodat ons geloof in en onze liefde voor Christus steeds meer kunnen groeien.

Misschien kunnen we vaak – ik zou zeggen elke dag – de volgende woorden overwegen die onze Vader in de jaren dertig van de vorige eeuw als een gebed op papier heeft gezet: ***Kom, o heilige Geest: verlicht mijn verstand om uw geboden te kennen; sterk mijn hart tegen de hinderlagen van de vijand; doe mijn wil ontbranden...***

Ik heb Uw stem gehoord en ik wil niet verharderen en weerstand bieden door te zeggen: later..., morgen. Nunc coepi! Nu! Want misschien is er voor mij geen morgen.

O, Geest van waarheid en wijsheid, Geest van verstand en raad, Geest van vreugde en vrede! Ik wil wat Gij wilt, ik wil omdat Gij wilt, ik wil zoals Gij wilt, ik wil wanneer Gij wilt...⁹⁷

Als we ons in deze smeekbeden verdiepen zullen we de rijkdom van de intieme vriendschap met de vertrooster steeds dieper ervaren en zullen wij, zoals de heilige Jozefmaria heeft geschreven, de behoefte voelen met elke Persoon van de Drie-eenheid afzonderlijk om te gaan.⁹⁸

Laten we de Heiligmaker ook smeken om aan onze woorden en daden dit vuur van Hem te geven, dat in staat is de zielen te veranderen. Laten we er echt naar verlangen dat Hij ons met

---

97. HEILIGE JOZEFMARIA, gebed geschreven in het jaar 1934.

98. Vgl. HEILIGE JOZEFMARIA, *Vrienden van God*, nr. 306.

zijn vuur doet ontbranden om overal apostolaat te doen. We kunnen met het geloof van de heilige Jozefmaria bidden: *ure igne Sancti Spiritus!* vervul ons, Heer, met het vuur van de heilige Geest.

De Mariaverering

56. Alle grote figuren van de heilige Schrift vinden in de allerheiligste Maagd Maria hun *hoogtepunt*. Maria komt naar voren als het emblematisch voorbeeld dat men zich in alle vrijheid aan de wil van God moet overgeven als men God wil beminnen en zich met Hem wil verenigen, en dat men met steeds meer diepgang moet geloven. In het bijzonder in dit *Jaar van het geloof* houdt de Kerk ons Maria als model voor. “Tijdens dit Jaar zal het nuttig zijn de gelovigen aan te sporen zich met bijzondere devotie tot Maria te wenden, het model van de Kerk ‘die als een toonbeeld van deugden schittert voor heel de gemeenschap van de uitverkorenen’ (*Lumen gentium* 65). Daarom dient ieder initiatief te worden aangemoedigd dat de gelovigen helpt de speciale rol van Maria in het mysterie van de verlossing te herkennen, haar lief te hebben en na te volgen als een model van geloof en deugdzaamheid. Hiertoe is het gepast om pelgrimstochten, vieringen en samenkomsten te organiseren naar of in de grote Mariaheiligdommen.”⁹⁹

Op de eerste plaats kunnen wij proberen om ons in deze tijd intenser te verheugen over de viering van de liturgische gedachtenissen van Onze Lieve Vrouw die de kalender rijk is. Ik vraag jullie ze te beleven als echte familiefeesten, waarbij de kinderen heel blij zijn met de feestdagen van hun Moeder en haar met een fijngevoelige genegenheid huldigen.

Als we samen met onze familieleden, vrienden of collega’s een bezoek gaan brengen aan heiligdommen of kapellen die aan Maria zijn toegewijd, laten we haar dan onze eigen persoon en die van de anderen meer dan anders aanbieden, intens verenigd met de heilige Vader en zijn medewerkers en ook met alle andere herders van de Kerk opdat de intenties die voor Benedictus XVI aanleiding waren om dit *Jaar van het geloof* af te kondigen, verhoord mogen worden. Is er een betere manier om God deze verlangens te tonen dan door onze toevlucht te nemen tot de voorspraak van Onze Lieve Vrouw die in het werk van de verlossing zo intiem verbonden is met Christus?

Laten we vertrouwen hebben in haar machtige voorspraak om van de allerheiligste Drie-eenheid de genade te verkrijgen dat de wereld en de maatschappij naar God terugkeren. Ik herinner jullie er in dit verband aan dat onze Vader altijd de nadruk legde op de noodzaak om berouw te verwekken, in de overtuiging dat deze manier van bidden goed past bij de beperkingen en het gebrek aan edelmoedigheid van de zielen, in de eerste plaats van de onze. Laten we eerherstel brengen voor onze persoonlijke beledigingen en nalatigheden, voor die van het christenvolk en voor die van de hele mensheid.

57. In zijn commentaar op het loflied van Maria, het *Magnificat*, zei Benedictus XVI dat **Maria verlangt dat God groot mag zijn in de wereld en in de samenleving en aanwezig onder ons allen. Zij is niet bang dat God een ‘concurrent’ zou kunnen worden in ons leven, dat Hij door zijn grootheid iets zou ontnemen aan onze vrijheid, onze levensruimte. Zij weet dat als God groot is, ook wij groot zijn. Hij onderdrukt ons leven niet, maar verheft het en maakt het groot: juist dan wordt het groot met de luister van God.**¹⁰⁰

Wanneer we een beroep doen op de voorspraak van de *smekende almacht* kunnen we bij de Heer blijven aandringen dat Hij onze inspanningen en die van alle katholieken bij de nieuwe

---

99. Congregatie van de Geloofsleer, Pastoraal schrijven, 6-1-2012, I, 3.

100. BENEDICTUS XVI, Homilie op het hoogfeest van Maria Tenhemelopneming, 15-8-2005.

evangelisatie van de maatschappij vruchtbaar maakt. Hiertoe moet dit jaar ons brengen, *beáta María intercedénte*, met de voorspraak van de heilige Maria: we moeten veel mensen wakker schudden uit hun ingeslapen geloof, en in anderen het geloof opwekken dat ze niet hebben. Laten we alle gelegenheden gebruiken om Christus en zijn leer te doen kennen en om, ten dienste van de Kerk, de geest van het Opus Dei door te geven door middel van een meer vastberaden apostolaat van vriendschap en vertrouwen, zodat veel meer mannen en vrouwen, uit alle lagen van de maatschappij, aan het apostolaatswerk gaan deelnemen.

58. Laat ieder van ons zijn geweten onderzoeken om te zien in hoeverre we ons iedere dag weer hebben ingezet om deze verlangens werkelijkheid te laten worden. Laten we oprecht zijn met onszelf om te beoordelen hoe we gebruik hebben gemaakt van de verschillende omstandigheden in de gewone kring van sociale relaties – ook in de weekends, de vakanties, de noodzakelijke momenten van ontspanning – om *veel verder* te komen, om meer mensen te leren kennen en te dienen. Kortom, hoe vullen we de straten en andere plaatsen met apostolisch, proselitistisch gebed.

De heilige Maria is lerares in het geloof. “Zoals de aartsvader van het volk van God, zo heeft ook Maria – als dochter en als moeder – langs de weg van haar *fiat* geloofd, ‘hopend tegen alle hoop in’. In het bijzonder bij sommige etappes van deze weg zal de zegen die geschonken is aan haar ‘*die geloofd heeft*’ zich bijzonder duidelijk openbaren.”¹⁰¹ De periode van de geschiedenis van de Kerk waarin wij leven moet diepgaand gekenmerkt worden door de uitgesproken moederlijke aanwezigheid van Onze Lieve Vrouw. “Haar uitzonderlijke pelgrimstocht van het geloof vormt een vast referentiepunt voor de Kerk, voor de enkelingen en gemeenschappen, voor de volkeren en naties, en in zekere zin voor de gehele mensheid.”¹⁰²

59. Na de Hemelvaart van Jezus wachtten de eerste leerlingen verenigd rond Maria in het cenakel van Jeruzalem op de komst van de heilige Geest. Bidden met Maria en op voorspraak van Maria geeft ons de meeste zekerheid dat we snel verhoord zullen worden. Daarom moeten we bij alle apostolische taken onze toevlucht nemen tot de Moeder van God en onze Moeder. Dit herhalen we vandaag met de woorden van de heilige Jozefmaria:

Heilige Maria, Regína apostolórum, koningin van de apostelen, koningin van ieder die het verlangen heeft om anderen kennis te laten maken met de liefde van uw Zoon: U begrijpt onze ellende heel goed, vraag daarom vergiffenis voor wat in ons leven vuur had kunnen zijn en niet meer is dan as, voor licht dat geen licht meer geeft, voor zout dat smakeloos is geworden. Moeder van God, smekende almacht: geef ons, met de vergiffenis, de kracht om echt van-uit de hoop en de liefde te leven, om anderen het geloof in Christus te kunnen brengen.¹⁰³

Met al mijn genegenheid zegent jullie

jullie Vader
+ Javier

Rome, 29 september 2012

---

101. ZALIGE JOHANNES PAULUS II, Encycliek *Redemptóris Mater*, 25-3-1987, nr. 14.

102. *Ibid.* nr. 6.

103. HEILIGE JOZEFMARIA, *Als Christus nu langskomt*, nr. 175.

INHOUDSOPGAVE

DE NOODZAAK VAN EEN NIEUWE EVANGELISATIE	5
TERUG NAAR DE WORTELS VAN HET EVANGELIE	8
Het voorbeeld van de eerste christenen.....	9
Het is een kwestie van geloof	10
Een stevig steunpunt	11
ENKELE TERREINEN DIE PRIORITEIT HEBBEN	12
Onderzoek en onderwijs	13
Harmonie tussen geloof en rede	15
De publieke moraal.....	16
Het gezin	18
HET GELOOF KENNEN EN BELIJDEN	21
Voorbeelden van geloof.....	21
Het voorbeeld van de heilige Jozefmaria.....	23
Het geloof vragen en deze deugd verdiepen	24
LEERSTELLIGE VORMING.....	26
Vorming in de leer van de Kerk.....	26
Verdiepen in de geloofsleer.....	27
VERENIGD MET CHRISTUS DOOR HET GEBED EN HET OFFER	29
Verenigd met Christus aan het kruis.....	30
Zich in de wonden van Christus verplaatsen	30
Onze toevlucht nemen tot de heilige Geest	31
Het gebed als wapen.....	32
Het zout van de versterving.....	33
HET APOSTOLAAT	34
Ieder op zijn post	34
Als het zuurdesem in de massa.....	35
Naar het diepe!	36
Alle middelen aanwenden	38
BIJ WIJZE VAN CONCLUSIE	39
Eucharistische vroomheid.....	39
Veni, Sancte Spiritus!	41
De Mariaverering	42